Тошкент ҳақиқати

№ 130 (10.379).

1992 йил 10 сентябрь пайшанба

Баҳоси 2 сўм.

1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН НАШР ЭТИЛМОҚДА.

Вилоят ижтимоий—сиёсий газетаси

СЕШАНБА, ПАЙШАНБА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.

Ислом КАРИМОВ:

ТОЖИКИСТОН ТАҚДИРИ — БУТУН ЎРТА ОСИЁНИНГ ДАРДИ ВА ТАШВИШИ!

Суратда: учрашув пайти.
Р. Нуриддинов (ЎзА) олган сурат.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов 7 сентябрь куни оммавий ахборот воситаларининг намояндалари, Тошкентдаги хорижий элчихоналарнинг ходимлари билан шошилинч учрашув ўтказди. Учрашув Тожикистонда юз бераётган воқеаларга бағишланди.

Қўшни мустақил республикадаги хатарли вазият, юзлаб бегуноҳ одамларнинг ҳалок бўлиши инсон мантиқининг ўзига зидлиги таъкидланди. Эллик миллиондан ортиқ аҳоли зич яшайдиган Ўрта Осиё минтақасида бундай ёнғин олдиндан билиб булмайдиган оқибатларни келтириб чиқариши мумкин. Ҳеч муболағасиз Тожикистонда оғир жанговар техника қўлланилаётган чинакам уруш бўлмоқда, дейиш мумкин. Одамларни ваҳшийларча ўлдиришяпти. Аҳвол шу даражага бориб етдики, шаҳар ва қишлоқларда ҳалок бўлганларни дафн этиш имконияти йўқ.

Баъзи бировлар Тожикистонда юз берган вазиятга ҳаёсиз-ғаразли ҳудудий-сиёсий мақсадларни кўзлаб қараётганлиги катта ташвиш туғдирмоқда. Бир қанча қўшни мамлакатларда Ислом давлатини барпо этишда тожик биродарларга кумаклашиш зарур, деган даъватлар эшитилмоқда, фақат пул билан эмас, айни пайтда қурол билан ҳам ёппасига ёрдам курсатилмоқда.

— Тожикларнинг ўзларигина ораларида чиққан можарони ҳал этишлари мумкин ва лозим, — деди И. А. Каримов. — Ўзбекистон мустақил республика ишларига аралашмасликни қатъий талаб қилади. Лекин Ўзбекистон у ерда юз бераётган жараёнларга бефарқ қараб тура олмайди. Тожикистон билан Афғонистон ўртасидаги чегара амалда очиқ чегарага айланиб қолди, Афғонистонда юз минглаб кишиларнинг қўлида қурол бор, бинобарин бу аҳвол аҳоли зич жойлашган катта минтақада кескинликнинг янги ўчоғини келтириб чиқариши мумкин. Шу сабабли Ўзбекистон можарони тинч ва маърифий йўл билан тезроқ ҳал этиш тарафдоридир.

Журналистлар билан учрашувда Ўзбекистон раҳбари қўшни республикадаги воқеаларга айрим гуруҳлар ёки уруғ-аймоқларнинг қандайдир хусусий можароси, деб қарамаслик лозимлигини таъкидлади. У ерда кучли сиёсий кураш кетмоқда, бу курашга қўшни мамлакатлардаги турли сиёсий партияларнинг вакиллари аралашишга уринмоқдалар. Бундай вазиятда уруш олови алангa олишига, мустақил республиканинг парчаланиб кетишига мутлақо йўл қўйиш мумкин эмас. Бундай вазиятда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгаши ҳал қилувчи иш тутиши мумкин. Юз берган воқеаларни қайд этиш билан шуғулланадиган вақт ўтди. Энди воқеаларнинг олдини олиш керак. Шунинг учун ҳам халқаро ташкилотларнинг намояндалари Тожикистонга мумкин қадар тезроқ келишлари лозим. Шу уринда Қўшма Штатларнинг тутган йўли ҳурматга лойиқдир. Унинг ҳукумати тоғли республикада можаронинг кучайишидан ташвишланмоқда.

Чегараларнинг барбод бўлиши, тартибсизлик ва бошбошдоқлик Тожикистоннинг ўзигагина эмас, балки Ўрта Осиёдаги барча республикаларга, Қозоғистон ва Россияга салбий таъсир қилиши мумкин. Яқин қушниларимиз ҳудудида тинч ҳаётни барпо этиш, ҳосилни йиғиштириб олиш ўрнига қон тукилмоқда. Қариялар, аёллар, болалар ҳалок бўлмоқда. Республика очлик жари ёқасида турибди. Буни ҳам ҳисобга олиш зарур. Ҳозирги вақтда энг асосий иш — ҳунрезликни тўхтатиб, Тожикистон чегараларининг яхлитлигини сақлаб қолишдир. Ташқи чегаралар, деб аталмиш чегаралар пировард натижада мустақил давлатлар ҳамдўстлигидаги барча мамлакатларнинг чегараларидир.

Қочоқлар тўғрисида гапирадиган бўлсак, Ўзбекистон ўн минглаб одамларни қабул қилиб олишга қодир эмас. Бу ерда қардош халқнинг муаммоларига ҳеч ким бефарқ қарай олмайди, албатта. Қўшнилар турмушини меъёрий изга солишда Ўзбекистон баҳолиқудрат ҳар қандай ёрдам курсатишга тайёр. Бу мураккаб муаммо хусусида Республика ҳукуматининг тутган йўли бир хил: Тожикистонда яшаётган тожиклар ва узбеклар шу мустақил республиканинг тўла ҳуқуқли фуқароларидирлар, улар Республика Конституциясига риоя этишлари керак. Бу воқеалар миллатлараро нифоқ алангасини авж олдиришга уринишга айланиб кетиши мумкинки, бу энг даҳшатлисидир. Олдин ҳам ана шундай уринишлар булган. Ўш вилоятидаги фожиали воқеаларни эслашнинг ўзи кифоя.

Афсуски, бу воқеалардан ҳамма ҳам ўзига хулоса чиқариб олмади. Атайлаб, одамларнинг миллий туйғуларидан ғаразли мақсадларда фойдаланиб қолишга, адоват уруғини сочишга уринаётганлар ҳам бор.

Ўрта Осиё башарият маърифатининг марказларидан бири бўлиб келган ва шундай бўлиб қолаверади. Бу ерда минг йиллик тарихга эга бўлган халқлар яшамоқда. Тожикистондаги ҳозирги воқеалар, у ерда юз бераётган бошбошдоқлик шошилинч чоралар кўришни талаб қилади. Лекин, муҳим бир шарт бор — ташқаридан ҳеч қандай кучлар аралашмасин! Мустақил давлатнинг ишларига аралашишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Унинг халқи тараққиётнинг қандай йўлидан боришни ўзи белгилаб олиши керак.

Айни пайтда шу минтақада яшаётган халқлар бу йўлнинг қандай бўлишига бефарқ қарай олмайдилар. Шу сабабли Президент И. А. Каримов БМТ Бош котиби Бутрос Галига мактуб йўллаб, қўшни республикадаги воқеалар хусусида Ўзбекистон раҳбарияти фикрини аниқ баён қилиб берди. Халқаро ҳамжамиятнинг ўз вақтида таъсирчан ёрдам беришигина ёш мустақил давлатларда бошланган демократиялаш, сиёсий ва иқтисодийислоҳотлар жараёнларини қўллаб-қувватлашнинг ҳал қилувчи омили бўлади, дейилади мактубда.

Ўзбекистон Президенти И. А. Каримов журналистларнинг бошқа саволларига ҳам батафсил жавоб қайтарди.

(ЎзА).

ПРЕЗИДЕНТНИНГ 1992 ЙИЛ 25 АВГУСТ ФАРМОНИ НАФАҚАХЎРЛАРГА ҚАНДАЙ НАФ БЕРАДИ?

1992 йил 1 сентябрдан нафақалар, стипендиялар ҳамда бюджет ҳисобидаги ташкилотлар ходимларининг иш ҳақи миқдорларини ошириш тўғрисидаги фармон меҳнат стажининг оз кўплигига ва маош миқдорига қараб меҳнат нафақаларини табақалаштириб белгилаш қоидасини тиклайди.

Аввало, республикада энг оз миқдордаги нафақаларнинг янги, юқорироқ миқдори белгиланиб, 1250 сўмга етказилди. Улуг Ватан уруши қатнашчилари ва ногиронларининг энг оз пенсияси ойига 1300 сўмдан 1600 сўмгача кўтарилади, III гуруҳ уруш ногиронларининг энг оз нафақаси 1250 сўмга етказилди. Шуни айтиш жоиздирки, ҳозирги вақтда Ўзбекистон Республикасидаги энг оз нафақалар даражаси Ҳамдўстликдаги энг юқори даражалардан бири деса бўлади.

Президентнинг фармонига биноан 1 сентябрдан бошлаб нафақаларнинг табақалаштирилган миқдорлари жорий этилади. Буни қандай тасаввур этиш мумкин?

Бу ўринда гап ўтмиш йиллардаги маошни тўлдириб ҳисоблаш, уни мослаш коэффициентига кўпайтириш ҳақида бормоқда. Мазкур коэффициентнинг миқдори нафақа белгиланган ёки қайта ҳисобланган йилга боғлиқ. Қайтадан ҳисоблаб чиқилган маошга асосланиб, нафақанинг янги миқдори ҳам белгиланади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг фармойиши билан қуйидаги коэффициентлар тасдиқланди:

Йиллар	мослаш коэффициенти
1970 йил охиригача	22,8
1971 йил	22,3
1972 йил	21,6
1973 йил	20,9
1974 йил	19,6
1975 йил	19,1
1976 йил	18,6
1977 йил	18,3
1978 йил	17,5
1979 йил	17,1
1980 йил	16,9
1981 йил	16,5
1982 йил	16,4
1983 йил	16,1
1984 йил	16,1
1985 йил	15,9
1986 йил	15,8
1987 йил	15,4
1988 йил	14,4
1989 йил	13,5
1990 йил	12,1
1991 йил	8,0
1992 йил 1 июлгача	2,6

Коэффициентлар жадвали — шунчаки танлаб олинган рақамлар эмас, бу коэффициентлар ўртача иш ҳақи даражасининг кўтарилиш тамойилини тўла-тўкис акс эттиради. Масалан, 1992 йил иккинчи ярмидаги ўртача маош 1975 йилги ўртача маошдан 19,1 баравар ёки 1988 йилги ўртача маошдан 14,4 баравар ортиқдир. Шундай қилиб, амалдаги нафақа қонунларини ўзгартирмай, унинг энг муҳим қоидалари ва меъёрларини сақлаб қолиб, айни вақтда ўтмиш йилларнинг маоши «замонавийлаштирилади» ва, табиийки, нафақа миқдори ҳам «замонавийлаштирилади».

Мослаш коэффициентларининг амал қилишига қараб нафақахўрлар икки гуруҳга бўлинди. 1992 йил 1 январигача нафақага чиққан ёки уни катта миқдордаги маошдан қайта ҳисоблатиб олган кишилар биринчи гуруҳга кирадилар. 1992 йилда нафақага чиққан ёки уни қайтадан ҳисоблатиб олган нафақахўрлар иккинчи гуруҳга ўтказилди.

1992 йил 1 январгача нафақага чиққан нафақахўрлар учун нафақа белгиланган ёки кейинчалик қайта ҳисоблатиб олинган ўртача маош нафақа белгиланган ёки кейинчалик қайта ҳисоблатиб олинган йилга мувофиқ келадиган мослаш коэффициентига кўпайтирилади. Ҳосил бўлган натижа — «замонавийлаштирилган» маошдир, ҳозир амалда бўлган қоидаларга мувофиқ нафақанинг янги миқдори мазкур маошдан ҳисоблаб чиқарилади.

(Давоми 2-бетда).

• *ТОШКЕНТ РАЙОНИДА*

РЕЖАДАГИДАН КЎП

Тошкент районидаги Тўлабий номли жамоа хўжалигининг 5-бригадасида сабзавот йиғим-терими уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. 12 гектардаги пиёзнинг ҳар гектаридан режадаги 20 тонна ўрнига 22 тонна пиёз йиғиштириб олинди. Бригада аъзолари 3 гектарга помидор, 2 гектарга карам экишганди. Бугунги кунда улар ҳар бир гектар жойдан 35 тонна помидор, 22 тонна карам олишга эришдилар. 2 гектардаги кечки картошка барқ уриб ривожланмоқда.

Бригада миришкорлари ҳозиргача 685 минг сўм даромад қилишди. Улар йил охиригача иқтисодий аҳволларини янада яхшилаб олиш учун камида 300 минг сўм ишлаш ниятида меҳнат қилмоқдалар. Бу ишда Мурод Одилов, Маҳмуд Ашуров каби ижарачилар бошқаларга намуна бўлмоқдалар.

ИЖАРА ВА НАТИЖА

Тошкент районининг «Тошкент» жамоа хўжалигидаги 2-участкада 460 гектар ер майдони мавжуд. Бу участка миришкорлари сабзавот етиштириш борасидаги давлат режасини ортиғи билан уддаламоқда. Участканинг 10-бригадаси аъзолари 5 гектар майдондан 150 тонна помидор йиғиштириб олишган бўлса, 7-бригада аъзолари эса 6 гектар жойдаги пиёздан 150 тонна ҳосил олишга муваффақ бўлдилар. Албатта, бу ютуқлар бежиз юзага келмади. Минерал ўғитлар қимматлиги, баъзи ерларга сувнинг чиқмаслиги ва ҳоказо муаммолар деҳқонлар ишида мушкуллик туғдирди. Лекин, излаган имкон топади деганларидек, ерлар ижарачиларга бўлиб берилди. Шартнома тузилди. Натижа ёмон эмас. И. Шаҳмонов, А. Рашидов каби оилавий ижарачилар маҳаллий ўғитлар, эски иморатларнинг кесакларидан унумли фойдаланиб мўл ҳосил етиштирдилар.

Демак, вақтдан, сувдан, ўғитдан, ёнилғи материаллардан тежаб-тергаб фойдаланиш мумкин.

Т. ДУСОНОВ.

ИШОНЧ ЁРЛИҒИ ТОПШИРИЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

АҚШНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДАГИ ФАВҚУЛОДДА ВА МУХТОР ЭЛЧИСИ ГЕНРИ ЛИИ КЛАРК

1941 йил 15 ноябрда туғилган, олий маълумотли. 1962 йилда Дартмус коллежини тугаллаган. 1967 йили Гарвард университетининг Жон Кеннеди номидаги давлат хизматчилари мактабини битирган.

1962—1965 йилларда АҚШ армиясида хизмат қилган. Олмон, румин, рус тилларини билади. Ҳукумат мукофотларига сазовор бўлган. Давлат департаменти хорижий хизмат раҳбарияти таркибига киради.

1967—1969 йилларда АҚШнинг Мюнхендаги (ГФР) бош консуллигида кичик хизматчи.

1970—1972 йилларда — АҚШнинг Лагосдаги (Нигерия) элчихонаси савдо-иқтисодий бўлимининг ходими.

1972—1974 йилларда — давлат департаментининг разведка ва тадқиқот бюросининг сиёсий таҳлилчиси.

1974—1976 йилларда — АҚШнинг Бухарестдаги (Руминия) элчихонасининг савдо бўйича атташеси.

1976—1978 йилларда — давлат департаментининг шарқ ва ғарб билан савдо бўлими савдо сиёсати шўъбасининг мудири.

1978—1980 йилларда — давлат департаменти шарқ ва ғарб билан савдо бўлими директорининг ўринбосари.

1980—1981 йилларда — давлат департаменти сиёсий-иқтисодий алоқалар бўйича Оврўпо минтақаси бўлими савдо сиёсати шўъбасининг мудири.

1982—1985 йилларда — АҚШнинг Москвадаги (СССР) элчихонасининг иқтисодий масалалар бўйича маслаҳатчиси.

1985—1989 йилларда — Бухарестдаги (Руминия) Америка дипломатия ваколатхонаси бошлиғининг ўринбосари.

1989—1992 йилларда — АҚШнинг Тель-Авивдаги (Исроил) элчихонасининг иқтисодий масалалар бўйича маслаҳатчиси.

1992 йил май ойидан бошлаб АҚШнинг Ўзбекистон Республикасидаги элчиси этиб тайинланган.

БИРИНЧИ САБОҚ — МУСТАҚИЛЛИК ДАРСИ

АБДУЛЛА Қодирий номли Тошкент Давлат Маданият институтида янги ўқув йилининг биринчи сабоғи Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг бир йиллигига бағишланди. Бу йил таълим даргоҳига илк қадам қўйган талабаларга институтнинг ўқув залида жонажон Ўзбекистонимизнинг мустақиллиги мавзусига доир дарс машғулотлари ўтказилди. Уни институт ректори Азиз Тўраев бошлаб берди. Сўнгра ўзбек адабиёти кафедрасининг мудири, филология фанлари доктори, профессор Собир Мирвалиев, профессорлардан Эркин Худойбердиев ва Малик Муродов қизиқарли маъруза қилдилар. Дарс давомида талабаларни қизиқтираётган саволларга жавоб қайтарилди.

Мустақиллик дарси барча талабаларни яхши баҳолар ва намунали хулқ билан ўқишга, жамоат ишларида ташаббускор бўлишга даъват этади.

Латофат Бекмат қизи НАМОЗОВА,
институт талабаси.

• *ОБУНА—93* •

СЎЗ — МУШТАРИЙЛАРГА

ҲОЗИР иқтисодий қийинчиликни бошдан кечиряпмиз. Бу ҳар бир соҳада бўлгани каби матбуот нашрларини чоп этишда ҳам катта қийинчиликлар келтирмоқда. Бироқ газета-журналлар маънавиятимиз кўзгуси эканини унутмаслик керак. Аввало моддийликни эмас, балки маънавий манфаатни юқори қўйиш зарур. Шуни эътиборга олган ҳолда мен бир неча нашрлар қатори севимли «Тошкент ҳақиқати» газетасига обуна бўлишни маъқул топдим. Чунки бу газетада шу куннинг талаби бўлган иқтисодий юксалиш, маънавият қирралари миллий ўзлигимизни яқиндан танитувчи мавзулардаги турли қизиқарли мақолаларнинг мунтазам бериб борилишидир.

Ҳамиджон ХОМИДИЙ,
филология фанлари доктори.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»нинг ҳар галги сонини қўлга олганимда камида битта руҳий озиқ бўладиган мақола ўқишим мумкинлигига сира шубҳаланмайман. Қўшни районларда қишлоқ хўжалиги соҳасида қилинаётган яхши ишларнинг илк хабарини шу газета орқали биламиз. Айниқса, оила мавзусидаги, тарихий шахслар ҳақидаги мақолаларни бутун уй ичимиз, дўстларимиз билан давра олиб ўқиймиз. Менимча, вилоятимизнинг ҳар бир кишиси «Тошкент ҳақиқати»га обуна бўлса, фақат фойда топади. Чунки асосан шу газета орқалигина вилоятимиз ҳаёти, ундаги туриш-турмуш билан танишишимиз мумкин.

Шуни эътиборга олган ҳолда қадрдон газетамизга обуна бўлдим.

Қудрат РАЖАБОВ,
Оққўрғон райони, Охунбобоев жамоа хўжалиги.

МЕН ҳаётимни газета ва журналларсиз тасаввур қила олмайман. Ўзим оддий ишчиман. Саккиз нафар фарзандим бор. Айниқса, ёш авлод тарбиясида ота-она, таълим-тарбия масканлари билан бир ўринда матбуотнинг ҳам ўзига яраша салмоқли хизмати мавжуд.

Оиламиз билан «Тошкент ҳақиқати» газетасини қизиқиб ўқиймиз. Инсон ва унинг тақдири, миллий қадриятлар мавзуларидаги мақолалар фарзандлар тарбиясида алоҳида ўрин тутади. Бу борада қадрдон газетамизда чоп этилаётган мақолалардан ибратли хулосалар чиқариш мумкин.

Ҳар доимгидек бу йил ҳам «Тошкент ҳақиқати»га биринчилар қатори обуна бўлдик.

Абдулла ИЛҲОМОВ,
Зангиота райони, Зангиота қишлоқ Кенгаши.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» СИЗЛАР УЧУН

ҲУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР!

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» газетасига 1993 йил учун обуна давом этмоқда. Сиз севимли ва қадрдон газетангизни янги йилнинг 1 январидан мунтазам ўқишни истасангиз шу кунларда алоқа бўлимларига, обуна қабул қилиш пунктларига келинг. Алоқа бўлимлари ходимлари, матбуот тарқатувчилар Сизларга обунани расмийлаштиришда ёрдам беришади.

Шуни унутмангки, «Тошкент ҳақиқати» дўконларга чекланган миқдорда чиқади, уни сотиб олиш қийин. Бунинг устига газета обуначига сотувдагига қараганда анча арзонга тушади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»нинг бир йиллик обуна баҳоси — 366 сўм 60 тийин. Олти ойга — 183 сўм 30 тийин, уч ойга — 91 сўм 65 тийин.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» индекси—64672.

Ф. СП—1

Алоқа вазирлиги «Матбуот уюшмаси»

Тошкент ҳақиқати (нашр номи) — 64672 (нашр кўрсаткичи)

рўзномасига ОБУНА

обуна сони

1993 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга
(почта кўрсаткичи) (манзил)

Кимга
(насаби; исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари)

РЎЗНОМАНИ ЕТКАЗИШ ВАРАҚЧАСИ

п.в. | жойи

64672 (нашр кўрсаткичи)

Тошкент ҳақиқати (нашр номи)

обуна	баҳоси		обуна сони
янги манзилга юбориш	баҳоси	сўм	

1993 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга
(почта кўрсаткичи) (манзил)

Кимга
(насаби; исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари)

Бугунги кунда республикамиз меҳнаткашларининг, деҳқонларнинг кайфияти баланд, руҳи тетик. Бу бежиз эмас. Республикамиз мустақиллигининг бир йиллиги ғоятда хушнудлик билан бирдамликда, тантанали суратда байрам қилингач, айниқса улар жуда кўп нарсаларга қодир эканликларини тушуниб олдилар. Яъни бундан кейинги истиқлолнинг ҳимояси, мустақилликнинг мустаҳкамлиги деҳқонлар, пахтакорлар ва бошқа соҳа кишиларининг фидокорона меҳнатига боғлиқлиги аён бўлди. Буни ўз вақтида англаб етган вилоятимиз деҳқонлари эрта кўкламда пахта экин майдонларини шудгорлаш, ўғитлаш, ерларни текислаш, экиш, ниҳолларни бир текис ундириб олиш, уларни парваришлаш, яганалаш, суғориш, бегона ўтлардан тозалаш, чилпиш каби мавсумий ишларга жуда катта эътибор бердилар. Баъзан эса деҳқонлар олдида кўплаб муаммолар кўндаланг бўлди. Жумладан, ёқилғи, ўғит, эҳтиёт қисмларнинг ҳамда пахтакорга асқотадиган асбоб-анжомларнинг қимматлаб кетганлиги, пахта давлат харид нархларининг пастлиги, бунинг устига баҳорги об-ҳавонинг ноқулай келиши, ёмғирнинг меъёридан кўп бўлиши деҳқонларнинг ҳар жиҳатдан қўлини боғлаб қўйди. Пахта кечикиб экилди. Баъзан эса кўплаб майдонларни бузиб, қайтадан экишга мажбур бўлдилар. Бироқ, шунга қарамасдан азамат деҳқонлар тер тўкиб меҳнат қилдилар. Кечани кунга улаб тиним билмадилар. Мана эндиликда, жўжани санайдиган, ғалвирни сувдан кўтарадиган пайт келди. Хўш, жойларда мавсумга қандай тайёргарлик кетмоқда? Айнан шу саволга жавоб топиш, қолаверса мавсум давомида дала миришкорларини моддий рағбатлантириш, уларнинг

● *Пахта йиғим-терими мавсуми олдидан*

КЕНГАШЛИ ТЎЙ ТАРҚАМАС

ОҚҚЎРҒОН РАЙОНИДАГИ С. СЕГИЗБОЕВ НОМЛИ ДАВЛАТ ХЎЖАЛИГИДА БЎЛИБ ЎТГАН ПАХТАКОРЛАР КЕНГАШИДАН

оғирини енгил қилиш, қисқаси, машаққат билан етиштирилган ҳосилни нес-нобуд қилмасдан йиғиштириб олишни ташкил этиш муҳим вазифадир. Шу масалага бағишланган вилоят пахтакорлар кенгашининг йиғилиши Оққўрғон районидаги Султон Сегизбоев номли давлат хўжалигининг боғида бўлиб ўтди.

Йиғилишни вилоят ҳокими С. Д. Сайдалиев кириш сўзи билан очди ва олиб борди. У район ҳокимлари, мутасаддиларнинг мавсум олди ва йиғим-терим давомидаги вазифаларига тўхталди. Шундан сўнг Оққўрғон районидаги С. Сегизбоев номли давлат хўжалиги директори Ш. Каримов, шу районнинг «Оққўрғон» давлат хўжалиги директори У. Мирзақулов ва бошқалар хўжаликдаги аҳвол, ғўзанинг баргини туширувчи дроп ва хлорат магний дориларининг қўлланилиши, пахтакорларга яратилаётган қулайликлар ҳамда шийпонларнинг мавсумга ҳозирлиги ҳақида ахборот бердилар.

Яқинда вилоят пахта саноати бошлиғи этиб тайинланган Р. Бўриев пахта қабул қилиш жойлари, у ердаги пахта қабул қилувчи мосламаларнинг сифатли таъмирланганлиги ҳамда пахта қабул қилувчилар олдида турган муҳим вазифалар ва кўрилаётган чоралар тўғрисида гапириб берди.

Ўрта Чирчиқ районидаги Ким Пен Хва номли жамоа хўжалиги раиси Т. Мадиёров, Пискент районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалиги раиси М. Авазов, Чиноз районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалиги раиси А. Мираҳмедов ва бошқалар ҳам амалга оширилаётган тадбирлар, тажрибалар, янгиликлар хусусида сўзладилар.

Ҳозирги пайтда пахтакорларга ёқилғининг маромида етказиб берилиб турилиши, рўзғорга ва кундалик турмуш учун зарур бўлган озиқ-овқат ҳамда саноат молларининг етарли даражада бўлиши, айниқса нақд пул билан таъминланишдаги тўсиқлар олиб ташланиши, пахтани ташиб олиш ишлари пухта ташкил қилиниши ҳам энг муҳим кечиктириб бўлмас ишлардан саналади. Шунинг учун ҳам вилоят ҳокими С. Д. Сайдалиев вилоят транспорт ҳамда деҳқончилик-саноат банки бошлиқлари, нефть маҳсулотлари концерни раҳбарлари ва матлубот жамияти раисининг қилинаётган ишлар юзасидан ахборотларини тинглаб, қўшимча топшириқлар берди. Айниқса, ҳар бир теримчи калиш, пайпоқ ва ҳоказо кийим-кечаклар, йиғим-терим пайтида нақд пул билан тўлиқ таъминланишлари лозимлигини уқтириб ўтди.

Йиғилишда шунингдек, Юқори Чирчиқ райони ҳокими Т. Холтоев, Бўка райони ҳокими Қ. Элчибоев, Янгийўл райони ҳокими А. Юсуповлар ўз мулоҳазаларини билдиришди.

— Биз район меҳнаткашларининг ижтимоий аҳволини ҳисобга олиб бир килограмм қўлда терилган пахта учун 10 сўм тўлашга қарор қилдик. Лекин пахтанинг давлат харид нархлари оширилса, яхши бўларди,— деди Қуйи Чирчиқ райони ҳокими Р. Каримов.

Пахтакорлар кенгаши ишига вилоят ҳокими С. Д. Сайдалиев якун ясаркан, жумладан қуйидагиларни таъкидлади:

— Бу йил қайси хўжалик режани юз фоиз қилиб бажарса, Президент фармонига асосан, пахтанинг 15 фоизини олади. Бекобод, Бўка районлари пахтакорлари 14 сентябрдан ҳосилнинг дастлабки тонналарини топшириш тараддудида эканликларини эшитиб хурсанд бўлдим. Деярли барча районларда ғўзанинг баргини тўкишга киришилган. Бу яхши, албатта. Лекин эндиликда келгуси йил ҳосили учун ҳам ўзимиз қайғуришимиз лозим. Бунинг учун картошканинг ҳам, маккажўхорининг ҳам, пахтанинг ҳам, қўйингчи, нимаики етиштирсак, барча нарсаларнинг энг яхшиларини уруғликка олиб қўйишимиз даркор. Мана, пахтанинг «Қирғиз-3» нави эртапишар, серҳосил бўлса, ана шундан уруғликка қолдириш мумкин. Хуллас, келгуси йил деҳқон панд емасин. Дала шийпонларида барча шарт-шароитларни ҳозирлаб қўйинг. Ўтган йили пахтанинг режадаги беш фоизи ва ундан ортиқчаси хўжаликларга қолдирилди. Бироқ кўп хўжаликлар ўзларидаги толани арзонга сотиб, чув тушдилар. Ана шуларни ҳисобга олиб вилоятимизда бу йилги ўзимизга қолдирилган пахтани энг юқори баҳода сотиб берувчи уюшма тузаяпмиз. Бу уюшма хўжаликларга баъзи керакли мослама ва бошқа нарсаларни ҳам келтириб бериши мумкин. Шубҳасиз, бу деҳқонларнинг кўп ташвишларини енгиллатади, деган умиддамиз.

Пахтакорларнинг мавсум олди анжумани кўп нарсаларни ойдинлаштириб, муаммоларни қандай ҳал этиш йўлларини кўрсатиб берди. Зотан халқимиз «Кенгашли тўй тарқамас», деб бежиз айтмаган.

Т. ЁРҚУЛОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

● **Суратда:** пахтакорлар кенгашидан лавҳа.

В. ХАРИТОНОВ сурати.

● *Қутлов* ●

ОИЛАДА ҚЎШ ҚУВОНЧ

Ушбу суратга диққат билан бир қаранг-а. Кучли ирода, қатъият, тақдирнинг оғир зарбасини матонат билан енгаолган, фарзанд доғида сочлари оқарган, лекин қадди букилмаган буюк зот — Онани кўриб турибсиз.

Бу онахон «Тошкент ҳақиқати»да узоқ йиллар садоқат билан хизмат қилган, эпчил ва иқтидорли қаламкаш, қадрдон ҳамкасбимиз, ҳаётдан бевақт кўз юмган дўстимиз раҳматли Яшин Салимовнинг волидаи муҳтарамаси — Мушарраф хола Раҳмонова бўладилар.

Мана, 10 йилдирки Яшин Салимов орамизда йўқ. Лекин унинг порлоқ хотираси ҳамиша биз билан бирга. Мушарраф хола келини Иқболхон билан бирга беш фарзандни вояга етказишмоқда. Дастлаб Иродани узатишди. Ҳозир унинг икки фарзанди бор. Онахон чеварали бўлдилар.

Дунёда онадек бағри кенг, ундан қудратлироқ зот йўқ дейишади, бу ҳақ гап. Мушарраф хола кексайгунларича Тошкент шаҳар нон савдоси тармоқларида узоқ йиллар давомида самарали меҳнат қилдилар, ана шу хизматлари муносиб тақдирланган. Пенсияга чиққач бутун вақтларини фарзандлар — набиралар тарбиясига бағишлаб келмоқдалар. Келин, набира ва чеваралар бувининг атрофида парвона.

Умр оқар сув дейдилар. Мана, Мушарраф хола 75 ёшга тўлдилар. Онахоннинг бу табаррук ёшларини нишонлаш арафасида оилада яна бир қувонч бошланди: Ҳарбий хизматини ўтаб келган ва ҳозир ҳам ишлаб, ҳам ўқиётган Дилшод Салимов мустақил ҳаётга қадам қўймоқда. Бир ёқда Онанинг 75 йиллиги, бир ёқда Дилшоднинг никоҳ тўйи.

Мушарраф хола Раҳмонованы 75 ёшлари билан барча оила аъзолари, келинлар, набира ва чеваралар, яқин ёр-биродарлар, қариндош-уруғлар қаторида марҳум журналист Яшин Салимовнинг ҳамма дўстлари чин дилдан қутлайдилар. Тилагимиз: онахон ҳамиша бардам-бақувват бўлсинлару, узоқ йиллар яшасинлар, чеваралариниг тўйларини, орзу-ҳавасларини ҳам кўрсинлар. Отасининг ўрнини босаётган Дилшоднинг бугунги тўйи ҳам онахонга муборак бўлсин.

Суратда: Мушарраф хола Раҳмонова.

ПРЕЗИДЕНТНИНГ 1992 ЙИЛ 25 АВГУСТ ФАРМОНИ НАФАҚАХЎРЛАРГА ҚАНДАЙ НАФ БЕРАДИ?

(Боши 1-бетда).

Шуни эсда тутиш керакки, 1992 йил биринчи январдан бошлаб, республикада амал қилиб келаётган қонунга мувофиқ нафақа тайинлаш учун нафақа тайинланишини сўраб мурожаат этган кишининг хоҳишига кўра, ишдаги мавжуд танаффуслардан қатъи назар охирги 15 йиллик ишдан исталган 60 ойдаги ўртача ойлик маош танлаб олинади.

Маоши унчалик кўп бўлмаган ишчилар, хизматчилар, колхозчиларнинг нафақалари миқдорларига батафсил тўхтамоқчимиз. Шу пайтга қадар уларга, стажининг кўп-озлигига қарамай, энг оз миқдордаги нафақа тайинланар эди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонига биноан бу адолатсизлик тугатилди. 1992 йил 1 сентябрдан бошлаб мазкур фуқаролар оладиган энг оз нафақанинг миқдори эркаклар 25 йилдан ва аёллар 20 йилдан ортиқ ишлаган ҳар бир тўлиқ йил учун маошнинг 1 фоизи миқдорида кўпайтирилади.

Ер ости ишларида, алоҳида зарарли ва алоҳида оғир меҳнат шароитидаги ишларда банд бўлган ишчилар ва инженер-техник ходимларга нафақа эркакларга 10 йилдан ва аёллар 7,5 йилдан ортиқ ишлаган ҳар йил учун маошнинг 1 фоизи миқдорида қўшимча равишда оширилади. Бироқ барча ҳолларда нафақани бундай кўпайтириш миқдори 20 фоиздан ошмаслиги керак.

Маошнинг бир фоизи 12 сўм 50 тийиндан камроқ бўлган ҳолларда иш стажи учун энг оз нафақа миқдори 12 сўм 50 тийин қилиб белгиланади, ҳужжатлар орасида маоши тўғрисидаги ҳужжатлар бўлмаган тақдирда ҳам стаж учун энг оз нафақа шунча миқдорга етказилади.

Боқувида меҳнатга лаёқатсиз оила аъзолари ёки 1 ва 2 гуруҳ ногиронлари бўлган ишламайдиган нафақахўрларга нисбатан амалдаги қонунларнинг қоидалари ва меъёрлари, бинобарин, ижтимоий нафақаларнинг миқдорлари, шунингдек белгиланган устама миқдорлари ҳам ўзгармай қолаверади — уларни боққанлик учун, аввалгидек, энг оз миқдордаги меҳнат нафақасининг 100 ёки 50 фоизи миқдорида устама ҳисоблаб чиқарилади.

Республика Президентининг нафақаларни ошириш ҳақидаги қарори давлатнинг уруш ва меҳнат фахрийлари тўғрисидаги катта ғамхўрлигидан далолат беради, уларнинг турмуш даражасини оширишга кўмаклашади.

Ижтимоий таъминот идораларининг ходимлари илгари ҳеч қачон шундай миқёсдаги ишга дуч келмаган эдилар. 2,5 миллион киши олаётган нафақанинг истисносиз ҳаммаси қайтадан ҳисоблаб чиқилиши лозим.

Ишнинг мураккаблиги шундан иборатки, маош миқдори янгидан аниқланиши ва шундан кейингина янги нафақанинг ҳажми белгиланиши, иш стажи ҳисоблаб чиқилиши ва талаб қилинган стаждан ортиқча ишнинг ҳар йили учун қайтадан ҳисоблаб чиқилган маошнинг 1 фоизи қўшилиши керак бўлади. Бироқ, ҳокимликлар ижтимоий таъминот ходимларига олижаноб мадад беришлари, кўрилаётган чора-тадбирларнинг муҳимлигини бутун жамоатчилик англаб турганлиги қайта ҳисоблаб чиқиш ишлари имкони борича қисқа муддатларда ўтказилишига кўмаклашади. Ўзбекистон Республикаси ижтимоий таъминот вазири С. А. Хўжаеванинг ишонтириб айтишича, ҳар бир нафақахўр Ўзбекистон Президенти И. А. Каримовнинг 1992 йил 25 август фармонининг қоидалари асосида ўзига тегишли нафақани сўзсиз олади.

(ЎзА).

ҲУРМАТЛИ ГАЗЕТХОНЛАР!

Обуна варақасини бехато тўлғазишга ҳаракат қилинг!
Агар обуна «Союзпечать» агентлигида расмийлаштирилган бўлса, касса аппаратининг муҳри, алоқа бўлинмаларида расмийлаштирилганда эса календарь штемпели, албатта, бўлиши керак.

Бу ҳолда обуначиларга абонемент билан бирга пул қабул қилинганлиги ҳақида квитанция берилади.

АЗИЗ ОБУНАЧИ ЎРТОҚЛАР!

Ғазета ва журналларга обуна варақасини сиёҳли ручкаларда, хатосиз, сўзларни қисқартирмасдан ва тушунарли қилиб тўлғазинг. Обуначи ўз турар-жой адреси, исм ва фамилиясини аниқ ёзиши талаб этилади.

Обуна варақасидаги «ПВ-МЕСТО» деган ёзувли катакларни алоқа бўлинмалари ва «Союзпечать» агентликлари тўлдиради.

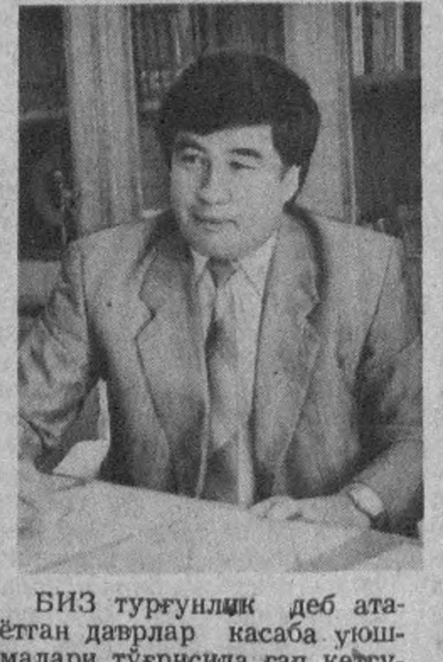

«БИЗ ОДАМЛАР УЧУН ХИЗМАТ ҚИЛАМИЗ»

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ДЕҲҚОНЧИЛИК МАЖМУИ ХОДИМЛАРИ КАСАБА УЮШМАСИНИНГ РАИСИ, ЎЗБЕКИСТОНДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ХОДИМИ, ИҚТИСОД ФАНЛАРИ НОМЗОДИ КАМОЛЖОН ШОДИМЕТОВ БИЛАН МУЛОҚОТ

БИЗ турғунлик деб атаётган даврлар касаба уюшмалари тўғрисида гап кетгудек бўлса, саёҳатларга, дам олишларга йўлланма берадиган маҳкама тушунилларди. Улар одамларнинг ҳам, рўзномаларнинг ҳам нигоҳидан четда, аҳён-аҳёнда кўзга кўриниб қолгувчи ташкилот эди. Унинг вазифаси нимаю, мақсадлари қандай, нима учун тузилганлигини одамлар яхши билишмасди. Лекин ҳар маош олишганда, албатта, маълум миқдорда бадал тўлашарди.

Мана бугунги кунда мустақил бўлдик. Ўзимизнинг байроғимизни хилпиратиш орзусига эришдик. Бироқ собиқ шўро ҳукуматидан «мерос қолган» маънавий-моддий ҳаётимизни изга солиш, хом ашё базасидан маҳсулот ишлаб чиқариш ўлкасига айланиш, суруқкасига пахтазорни оралайвериб орттирилган касалликлардан халос бўлиш, шунингдек авлодимизни элини, тилини ардоқлайдиган руҳда тарбиялаш каби муаммоларнинг ечимини топиш ҳам бизнинг зиммамизда. Қолаверса, дунёнинг кўз ўнгида маълум мавқега эга бўлиш учун унинг қонун-қоидаларига бўйсиниб, бозор иқтисодиётига дадил одимлаб, нарх-навони жаҳон бозорига тенглаштириш зарур. Шундай шароитда касаба уюшмаларининг вазифалари нималардан иборат? У бундан кейин ҳам аввалгидек депсиниб бир жойда тураверадими? Ёки ўзининг ҳақиқий вазифасини бажариш учун республикамизнинг мустақиллиги йўлида астойдил хизмат қиладими?

Юқоридаги саволларга жавоб излаб Тошкент вилоят деҳқончилик саноати касаба уюшмасига бордик. Тошкент вилоят деҳқончилик саноати ходимлари касаба уюшмасининг раиси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими, иқтисод фанлари номзоди К. Шодиметов билан суҳбатимиз оддийгина бошланди.

— Касаба уюшмамиз 3 хил бюджет тушумлари ҳисобига фаолият кўрсатади, — ҳикоя қила бошлади К. Шодиметов,— жумладан, аъзолик бадалидан тушадиган жамғарма, давлат ижтимоий суғурта бюджети ва ниҳоят колхозчиларнинг марказлаштирилган жамғармаси. Уюшмамиз бу жамғармаларни ҳосил қилиш, сарфлаш ҳамда уни назорат қилиш билан шуғулланади. Ундан фақатгина колхозчилар, деҳқонлар, ишчи-хизматчилар, бир сўз билан айтганда аъзоларимиз фойдаланишади. Турли саёҳатлар, дам олиш масканларига йўлланмалар ҳамда аъзоларимизни, кўп болали ва кам таъминланган оилаларни ижтимоий ҳимоялаш учун жамғарма ҳисобидан моддий ёрдамларни режалаштирамиз.

— Камолжон ака, ойномалардаги мақолаларингизнинг бирида, корхона, ташкилот, маъмурият билан ишчи ва хизматчилар ўртасидаги шартнома хусусида тўхталиб ўтгансиз. Бу шартномани тузишда касаба уюшмалари қандай роль ўйнайди?

— Аввалом бор, биз аъзоларимизни ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан ҳимоялаймиз. Хўш, қандай қилиб ва нимадан? Иш берувчи маъмурият, яъни завод-корхона, жамоа хўжаликлари билан ишловчилар ўртасида иш шароитлари, ойлик маош, мукофот, маданий ҳордиқ олиш, меҳнатни муҳофаза қилиш, ишчиларнинг ҳуқуқи бўйича шартнома тузилади. Биз шунда кўрсатилган шартларга амал қилинишини талаб қиламиз ва шартнома бузилган ҳолларда раҳбарларни муҳокама қилиш, чора кўришгача ҳуқуқимиз бор. Бу ҳақда шу йилги «Халқ сўзи» газетасининг 29 июнь сонида босилган Ўзбекистон республикасининг касаба уюшмалари фаолияти ҳақидаги қонунини дастур қилиб олганмиз.

— Демак, мустақиллик туфайли фаолиятларингизда ўзгариш рўй берипти-да. Ана шундай вазиятда касаба уюшмалари қандай фаолият кўрсатяпти?

— 13 йилдан буён касаба уюшмасида турли лавозимларда ишлаб келяпман. Илгари партия ва касаба уюшмаси Низомига кўра биз фақатгина Коммунистик партия кўрсатмаси билан ишлардик. Бу мустақиллигимизни чеклаб қўйганди. Ахир, партия билан ҳисоблашиб ишлашга мажбур эдик. Эркин ҳолда ўз вазифаларимизни бажара олмасдик. Ҳар хил режалар, мусобақалар уюштириш, уларни якунлаш, хуллас, шунақа ишлар билан шуғулланиб юрардик. Ўрнимиз ҳам, мавқеимиз ҳам номаълум бир ташкилот эди. Фақатгина баъзан дам олиш масканларига йўлланма олувчи ташкилотларгина бизни танишарди. У пайтларда партия, хўжалик ташкилотларининг вазифалари бир-бири билан аралашиб кетганди. Мисол учун биз бирор тадбирни ташкил қилсак, комсомол ҳам, партия ҳам бу тадбирда ўз ҳиссаси борлигини эътироф этарди. Қарабсизки, касаба уюшмаси шу зайлда парда ортида қолаверарди. Бироқ, шунга қарамай меҳнатга ҳақ тўлаш ва уни муҳофаза қилиш, маданий-маиший шароитлар ҳақида ҳам қайғурганмиз.

Эндиликда эса фаолиятимиз, мақсадимизга аниқлик киритдик. Бунинг турғунлик давридагидан фарқи шундаки, касаба уюшмалари партия, давлат, хўжалик ва жамоат ташкилотларига бўйсинмайди. Вилоят ҳокимиятига келсак, унинг таъсир доираси жуда кенг. У бутун вилоятнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишида ҳамма миқёсларни қамрайди. Яъни Ҳоким шу минтақадаги халқнинг фаровонлиги, юрт ободонлиги учун жон койитади. Касаба уюшмалари эса ўз аъзоларининг ҳақ-ҳуқуқларини, уй жойи, маоши, соғлиғи, маданий дам олишлари, фахрийларнинг нафақалари ва бошқа шароитларини назорат қилади.

— Ана шу саъи-ҳаракатлардан сўнг касаба уюшмасининг обрўси ортдими, ёки...

— Жуда ортди. Масалан, ишлатувчи билан ишловчи ўртасида гоҳида маош, гоҳида бошқа масалалар юзасидан келишмовчилик бўлиб туради. Шундай ҳолларда адолатсизликнинг олдини оламиз, ишчиларга ёрдам берамиз.

— Бозор иқтисодиёти шароитида уюшмангизнинг вазифалари тўғрисида ҳам гапириб берсангиз.

— Авваллари ҳам ишчи-хизматчиларни ижтимоий муҳофаза қилиш тўғрисида режалар тузиларди. Лекин, барибир ишлаб чиқариш, хом ашё етказиб бериш бош режага қўйилиб, инсонларни ижтимоий муҳофаза қилиш иккинчи даражага тушиб қоларди. Шуларнинг натижасида ҳозирги кунда ечимини кутаётган масалалар қайнаб ётибди. Одамларга кундалик ҳаётда асқотадиган маиший хизмат кўрсатиш жойлари ҳамма ерда ҳам етарли эмас., Ҳаммом, сартарошхона, дўкон, ҳаттоки инқилобдан олдин қурилган мактаблар ҳам мавжуд бўлиб, янгилари барпо қилинмаган. Айниқса, қишлоқда яшовчилар туфли михлатиш учун ҳам, ҳаммомга ҳам шаҳарга чопишга мажбур. Ҳолбуки, 80 ёшлик бир қариянинг айтишича, туркий заминимизда авваллари ҳар бир маҳаллада гузар бўлган. У жойда бичиқчилик, туникасозлик, дурадгорлик, тегирмон, сартарошхона, сақиччилик, қандолатпазлик, ошпазлик, новвойхона, чегачилик, бешикчилик, атторлик, шундоқ яқин жойда эса ҳаммом, масжид, хулласкалом кундалик турмушимизда нимаики асқотиб қолса, ўша гузарда барчаси муҳайё. Хўш, бугунчи, 70 йил ура-ура дея осмонга дўппи отдик. Оёғимизнинг остига қарамадик. Болалар тарбияси ва ҳоказо муаммолар бир-бирига шу қадар чаплашиб кетганки, уларни тузатиш учун яна 70 йил кераккa ўхшайди. Бунинг устига бозор иқтисодиётига ўтганимиз сари нарх-наво баландлаб кетмоқда. Шундай пайтда халқимиз эҳтиёжига зарур бўлган маданий-маиший биноларни ким қуради? Айни пайтда одам боласи борки, пул топишга киришиб кетди. Демак, кимдир мана шундай зарурий биноларни барпо этишда иштирок қилиши керак-ку! Илгари давлат мулки ва шахсий мулк бор эди, холос. Ҳозир эса мулкчиликнинг ҳар хил шакллари пайдо бўлмоқда. Бу фақатгина аввалгидек давлат, унинг корхоналари, жамоа хўжаликлари ёки ташкилотлар ҳисобига бунёд этилган ижтимоий маданий биноларнинг қурилиши камайишига олиб келди. Эндиликда барча мулк эгаларининг эътиборини, олаётган фойдаларини ана шу ижтимоий соҳани ривожлантиришга жалб этиш масаласи туғилди. Бунинг учун жойлардаги бошқарув органларининг роли ва касаба уюшмаларининг таъсир доирасини кенгайтириш, кучайтириш зарур. Мисол учун бирор фабрикага кинотеатр қуриш керак бўлса, ўша фабрика касаба уюшмаси бизга таклиф киритади. Биз уни ташкилот, корхона ҳамда фабрика маъмуриятидан талаб қиламиз. Ҳамда уларни шу ишга жалб этамиз. Жамоа хўжаликларида айни пайтда маош жуда кам. Биз буни чуқур ўрганяпмиз. Ҳар бир хўжаликда уларнинг ижтимоий тузилиши бўйича текшириш ўтказмоқчимиз. Шунга мувофиқ қўрғон, қишлоқ, овулдаги оилаларнинг сони, уларнинг яшаш шароитлари, у ердаги амбулатория, шифохона, даволаш манзиллари, маданият саройи, дўконлар, қаҳвахона, чойхоналарнинг, буфет, истироҳат боғлари, ҳиёбонларнинг таъминланиш даражасини аниқлаяпмиз. Бу ишимиз ниҳоясига етгач, тегишли таклифлар тайёрланиб, мавжуд камчиликларни тегишли органлар билан ҳал этиш йўлларини излаб топамиз. Биз қанча кўп чуқур масалаларнинг ечимини топсак, камчиликларга вақтида барҳам берсак, кишиларнинг ижтимоий аҳволини яхшилаш ҳақида бош қотирсак, улар ҳам шунчалик яхши меҳнат қиладилар, юртимизнинг тарихи, бутуни, келажаги, равнақи хусусида ўйлайдилар, қизиқадилар ва ёрдам берадилар. Ахир, одамлар дунёга меҳнат, кундалик ташвиш учунгина келган эмаску? Уларнинг ҳаётини бироз бўлса-да, яхшилашни бурчимиз деб биламиз.

— Республикамиз мустақиллигининг бир йиллиги нишонланди. Сизлар ҳам қараб турмаган бўлсаларингиз керак?

— Халқимизда «Қуруқ қошиқ оғиз йиртар» деган ибора бор. Касаба уюшмамиз ҳам шу йил давомида оғзаки ваъдалар бериб юбoравермасдан имкониятларимизни ҳисобга олиб, кўпгина амалий ишларни амалга оширдик. Бекобод, Келес, Оққўрғон районларидаги сув тошқинида жабр кўрганларга, шунингдек, кам таъминланган кўп болали оилаларга пул маблағлари, қишлоқ хўжалик маҳсулотари ҳамда моддий ёрдамар берилди. Бундан ташқари Бўка туманида бир қатор тадбирларни режалаштиргандик. Шу пайтгача у ерда сал кам 2 гектарлик боғ барпо қилинди. Ўша жойдаги 22-ўрта мактабда Турғун Ражабов номли стипендия таъсис этилди. Яқинда эса Турғун Ражабов номли жамоа хўжалигида 3 миллион 200 минг сўмга жуда қисқа муддатда ҳаммом қуриб бердик. Бундан ташқари, Бўстонлиқ, Зангиота, Тошкент, Паркент районларида ҳам болаларнинг дам олиш масканларини кенгайтириш ва бошқа маданий-маиший иншоотларни бунёд этиш ишларини олиб боряпмиз. Асосан, биз Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг бир йиллиги муносабати билан жойлардаги касаба уюшма ташкилотлари билан, раҳбарлар билан учрашиб колхозчи, ишчи-хизматчиларимизнинг маънавий моддий аҳволидан, уларнинг иш шароитларидан хабар олдик, уларга моддий ёрдамлар кўрсатдик. Мукофот, турли хил совғалар уюштирдик.

— Камолжон ака, ноанъанавий бир савол билан мурожаат қилсам. Мансабдор шахслар қандай бўлиши керак?

— Улар ўз соҳасининг билимдони, аниқ мақсадли, ташкилотчи, тадбиркор, атрофдагилар билан муомала қилаоладиган, адолатли шахс бўлиши керак. Ҳозирги пайтда уларга миллий ғурур, юртпарварлик каби ҳислатлар ҳам жуда зарур. Бусиз мустақилликни мустаҳкамлаш мумкин эмас. Ахир, тилини, дилини, халқини, урф-одатларини ҳурмат қилмайдиган кишидан ўзбек халқига қайишадиган раҳбар чиқмайди.

— Бўш вақтларингизни қандай ўтказасиз?

— Кўпроқ газета ўқийман. «Қишлоқнинг ижтимоий ривожланиши ва унинг иқтисодий асослари» мавзусида докторлик диссертацияси устида изланиш олиб боряпман.

— Идорадаги раҳбарлик, уйингиздаги илм билан машғуллик оила муҳитига, уларнинг кайфиятига таъсир қилмайдими?

— Аксинча, менинг қувончим уларнинг ҳам қувончидир. Рафиқам Тошкент давлат иқтисодиёт дорилфунунида ишлайди. Икки ўғлим, бир қизим бор. Катта ўғлим лицейда таҳсил олмоқда. Улар ишимнинг масъулиятлилигини тушуниб, доимо ёрдам беришади.

— Муштарийларга тилакларингиз!

— Бундан буён топганимиз ўзимизга буюрсин, фаровон, эркин яшайлик. Болаларимиз тилини, дилини ва юртини эъзозласин!...

Суҳбатни Тўлқин Иброҳим ўғли олиб борди.

Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Давлат назорат қўмитасининг Тошкент вилояти бошқармасида

САҲОВАТЛИ БЎЛАЙЛИК

Давлат назорати вилоят бошқармаси болалар, меҳр-шафқат ҳамда саломатлик фондлари фаолиятларини текширди.

Текшириш ўтказилган жамоат фондлари ўз Уставларига биноан ҳайрия ишлари олиб боради, вилоят аҳолисининг саломатлиги, турмуш шароитини яхшилаш борасида ғамхўрликлар қилади, уларга ижтимоий, тиббий хизмат кўрсатилишини намунали йўлга қўйиш тадбирларини белгилайди, болалар уйлари, интернатлар ҳамда махсус ўқув-тарбия муассасаларига ҳомийлик қилади, ногирон ва касал болалар, шунингдек етимларни ўз тарбияларига олган оилаларга ёрдам кўрсатилишини таъминлайди.

1992 йили болалар, Саломатлик ва меҳрибонлик фондлари адлия органларидан рўйхатдан ўтдилар. Вилоят касаба уюшмаси, соғлиқни сақлаш, халқ таълими, ижтимоий таъминот бошқармалари, уруш ва меҳнат фахрийлари вилоят кенгашлари фондларнинг муассислари ҳисобланадилар. Бинобарин, фондларнинг жамоалари муассислардан, тушган маблағлар, турли хил ҳайриялар ва бошқа тушумларга қараб иш олиб борадилар. Лекин муассислар ўз зиммаларига олган ҳайрли ва савоб ишларга ҳамиша ҳам эътибор билан қарамаяптилар. Масалан, вилоят касаба уюшма кенгашининг меҳрибонлик ва саломатлик фондига ўтказган муассислик бадали бор-йўғи 10 минг сўмни ташкил этди. Болалар фонди муассислари эса умуман бадал тўламадилар. Ҳолбуки, ана шу фонднинг 4 нафар ходимига ой сайин 10 минг сўмдан кўпроқ маош берилмоқда.

Жамоат фондларига асосан пул маблағлари ишлаб чиқаришдан тушади. Масалан, меҳрибонлик ва саломатлик вилоят фонди ҳузурида 12 та хўжалик ҳисобидаги корхона ташкил этилган. Лекин, бу корхоналар имтиёзли солиқ тўлаш ҳуқуқидан умуман фойдаланмайдилар. 1991 йили фонд ҳисобига 536,9 минг сўм, 1992 йилнинг биринчи ярмида 31,7 минг сўм тушди. Кўриниб турибдики, ўртадаги фарқ катта, маблағларнинг камайиб кетиши эса фонд раҳбарларининг корхоналар фаолиятларини йўналтириб туришга эътибор бермаётганлигидан далолатдир. Худди шундай фикрни болалар фонди корхоналари тўғрисида ҳам билдириш мумкин. Қарангки, 4 та корхонадан атиги биттаси фонд маъмуриятига ҳисобот берган, натижада фонд ҳисобига фақат икки корхонадан 22,5 минг сўм ўтказилган.

Фондларнинг маъмуриятлари совуққонлиги туфайли корхоналар Уставда белгиланган маҳсулот турларини ишлаб чиқариш билан шуғулланмаяптилар, айрим ҳолларда корхоналар кўрган даромадлар ҳақида сохта маълумотлар берилмоқда. Болалар фонди ҳузуридаги хўжалик ҳисобидаги «Қалдирғоч» фирмасининг солиқ инспекциясига берган ҳисоботида фондга 19 минг сўм ўтказилганлиги ҳақида гап боради, аслида эса ўтказилган пул 10 минг сўмни ташкил этган. «Гулдаста» кичик корхонасидагилар фонд ҳисобига 5 минг сўм ўтказганмиз, деб алдашди. Айни пайтда шу корхона ходимларини мукофотлаш учун алоқа бўлимига 15 минг сўмни «саҳийлик» билан бериб юборган.

Меҳрибонлик ва саломатлик фонди ҳузурида ташкил этилган корхоналар муассислик шартномасига кўра ўз даромадларининг 2 фоиздан 8 фоизгача бўлган қисмини фонд ҳисобига ўтказишлари керак. Лекин, амалда бошқача бўлаяпти. Масалан, «Прогресс» ишлаб чиқариш корхонаси ўтган йил давомида атиги 1,3 минг сўм, «Интер-нур» ишлаб чиқариш — тижорат фирмаси 1,1 минг сўм, «Дўстлик» хўжалик ҳисобидаги ишлаб чиқариш бирлашмаси 0,3 минг сўм маблағ ўтказганлар, холос. Болалар ҳамда меҳрибонлик ва саломатлик фондларига 1991 йил давомида ишлаб чиқариш корхоналаридан 700 минг сўм пул тушган. Бу маблағларнинг асосий қисми ҳайрия ишларига, ёрдамга муҳтож кишиларга ва бошқа мақсадларга ишлатилган. Меҳрибонлик ва саломатлик фонди 1991 йили ана шу мақсадлар учун 200 минг сўмдан кўп маблағ сарфлаган. Шу маблағдан 14,4 минг сўмига 200 дан ортиқ фуқарога моддий ёрдам кўрсатилган, арзонлаштрилган нархларда кийим-кечаклар, пойабзаллар, бош кийимлари олинган.

Паркент районида фонд маблағига «Наврўз» байрами куни кам таъминланган ва кўпболали оилаларга 15 бош сигир сотиб олиниб, тарқатилган. Вилоят офтальмология шифохонасига чет эл микроскопи олиб берилди, ногиронлар, ёлғиз ва кекса фуқароларга тиббий хизмат кўрсатишга 10 минг сўм сарфланган. Шунингдек фонд томонидан Бекобод, Паркент, Тошкент, Оққўрғон районларида бўлиб ўтган табиий офатлардан зарар кўрганларга моддий ёрдам кўрсатилган.

Вилоят болалар фонди «Тиббий десант-91» тадбирининг ўтказилишига 30,5 минг сўм, ногиронлар аравачалари сотиб олиш учун 15,5 минг сўм миқдорида маблағ берган, марафон ҳамда ҳайрия концертларига 28,2 минг сўм сарфланган. Оҳангарон районидаги болалар уйларига 11,6 минг сўм, мактаб-интернатларга 26,7 минг сўм, совға-саломлар олишга эса 129,4 минг сўм пул берилган.

Текширишда вилоят фондлари фаолиятларида бир қатор камчиликлар борлиги аниқланди. Масалан, енгил автомашина сотиб олиш учун белгиланган лимитсиз фонд маблағидан шу йилнинг биринчи ярим йиллигида 2,1 минг сўм сарфланган. «Ҳамкорлик» биржасидан брокерлик ўрнини эгаллаш учун болалар фондининг ҳайрия ҳисобидан 105,2 минг сўм миқдоридаги пулдан фойдаланилган, яна шу ҳисобдан 5 минг сўм брокерларни ўқитишга сарфланган.

Фонднинг моддий ёрдам кўрсатиш кассаси фаолияти текширилганда интернат муассасалари битирувчилари, касал болаларга моддий ёрдам кўрсатилмаганлиги маълум бўлди. Бундан ташқари моддий ёрдам олинганлиги тўғрисидаги ҳужжатлар ҳам чала, материалларни тасдиқловчи ҳужжатларсиз ҳисобдан чиқарилиши ҳолларига ҳам дуч келинди. Масалан, 8 Март байрамида хотин-қизларга берилган 2,6 минг сўмлик совғалар ҳеч қандай ҳужжатсиз ҳисобдан чиқарилган. Бошқа акт бўйича эса совға-саломлар олиш учун сарфланган 35,6 минг сўм ҳисобдан чиқарилган. Айни пайтда фақат 7,6 минг сўмни тасдиқловчи ҳужжатлар бор, холос.

Болалар фондидан мукофотлаш мақсадлари учун маблағлар ўз ўрнида сарфланмаяпти.

Фондларнинг раҳбарлари текширишларда аниқланган камчиликларни бартараф этиш чора-тадбирларини белгиладилар, ҳисоб-китоб ишлари тартибга келтирилди.

Президент фармонларининг муваффақиятли бажарилишини таъминлайлик

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги давлат назорати Комитетининг Тошкент вилоят бошқармаси ўзи ташкил этилган кундан бошлаб 1992 йил 22 мартда тасдиқланган иш режаси ҳамда давлат назорати Комитети топшириқлари бўйича фаолият кўрсатмоқда.

Вилоят бошқармаси Ўзбекистон Республикаси Президенти бир қатор Фармонларининг қандай бажарилаётганлигини текширди. Текширишда Президентнинг фермер хўжаликларини ривожлантириш тўғрисидаги Фармони кўнгилдагидек бажарилмаётганлиги маълум бўлди, қатор хўжаликларда фермерларга ер ажратиб бериш пайсалга солинаётганлиги, ер тақсимлашда ижтимоий адолат қонунлари бузилаётганлиги аниқланди. Масалан, Бўка районидаги «Кремль» давлат хўжалигида фермер хўжаликлари ташкил этиш учун 200 гектар ер ажратилган эди. Лекин давлат хўжалиги раҳбарлари 193 гектар ерни фақат биргина деҳқонга бериб қўя қолишди. Паркент районида эса 800 гектар ерни райондаги 13 та давлат хўжалигидаги фермерларга бериш мўлжаллангanди. «Саҳийлик»ни қарангки, бира тўла 1227 гектар ер «фермер бўламан» деб қўл кўтарган кишиларга тарқатиб юборилди.

Унумдор ерлар бебаҳо бойлигимиз, уларнинг ҳар бир қаричидан самарали фойдаланишимиз, мўл-кўл маҳсулотлар етиштиришимиз лозим. Лекин ҳокимиятлар ҳузуридаги комиссиялар хўжакўрсинга ишлаётганликлари, уларнинг фаолиятлари назорат қилинмаётганлиги туфайли фермер хўжаликларига ер ажратиб бериш борасида хатоликлар рўй бермоқда.

ЙЎҚОЛГАН ИНСОФ

Ҳа, ишонаверинг, Бекобод шаҳридаги 6-болалар боғчасида куппа-кундузи инсоф, имон йўқолди. Энг аввалига боғча мудираси В. Байдикова инсоф-имонидан айрилди. Одамда инсоф йўқолгандан кейин нотўғри, қинғир ишлар ҳам тўғри бўлиб кўринаверар экан.

В. Байдикова меҳнат таътилига чиқиб кетган Г. Добрининани таътилдан чақириш ҳақида буйруқ тайёрлаб, 1991 йил 25 сентябрдан бошлаб унинг номига ёзилган иш ҳақини ўзлаштириб келган. Бу инсофсизлик шу йилнинг 1 мартигача давом этган. Мудира номи бору, ўзи йўқ Т. Цойни боғчага «қабул қилиб», 1991 йил февралдан 1992 йил март ойигача йўқ одамнинг бор пулини ҳазм қилиб юрган.

Омон бўлгур мудира опамиз боғча ҳамшираси Н. Степановани 1991 йил 1 августдан меҳнат таътилига чиқариб, 29 августда унинг ўрнига Р. Гюдженовани ишга олади ва 4 ой мобайнида пулини ўзлаштиради. Мудиранинг бировлар номидан ўзлаштирган пули 8717 сўм 61 тийинни ташкил этган. Шунча вақтдан бери уч киши учун «ёниб-куйиб» ишлаётган В. Байдиковага бирор мукофот беришмагани қизиқ.

Бугунги кунда ўз «тажриба»сини шаҳар бўйича ёйиб улгурмаган «ишбилармон» мудира вазифасидан четлаштирилди.

Г. ШАРИПОВА,
Бекобод шаҳар давлат назорати инспектори.

МУВОФИҚЛАШТИРУВЧИ МАРКАЗ

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат назорати комитетининг Ўрта Чирчиқ район инспекциясида мувофиқлаштирувчи марказ тузилди. У текширув органлари ишини мувофиқлаштириб, назорат самарадорлигини таъминлайди.

Район давлат назорати инспекцияси раиси У. Ҳайдаров марказ раҳбарлигига тайинланди.

НАЗОРАТЧИ МИНБАРИ

ҚОНУН БУЗИЛМАСИН

Ширкатлар ва кичик корхоналар иш фаолиятлари район солиқ инспекцияси томонидан назорат қилинади. Хўш, бу назорат қандай амалга оширилмоқда?

Текширишда аниқландики, молия бўлими билан солиқ инспекцияси раҳбарлари бир-бирлари билан дурустроқ маслаҳатлашмайдилар, натижада назоратлар шунчаки хўжакўрсинга ўтказилаверган, ҳар иккала идора ширкат ва кичик корхоналар низомларини кўриш ва рўйхатдан ўтказиш билан кифояланишган. Кўпчилик ширкатлар ва кичик корхоналар қонунда белгиланган иш билан шуғулланиш ўрнига олиб сотарликка зўр беришган, даромадларини яшириб келишган. Агросаноат банки ширкат ва кичик корхоналарга пул берган, ҳеч ким: қани азаматлар, берилган пулларни нималарга сарфлашяптийкин, деб қизиқиб ҳам кўрмаган.

Ўтган йили молиявий интизомни бузганлиги, ҳисоботларни ўз вақтида топширмаганлиги учун бир неча ширкатлар фаолиятлари тўхтатилган эди. Бу интизомсизлик ҳануз давом этмоқда. Камчиликлар, чалкашликлар оз-оздан тўпланиб, эртаиндин забт этиб бўлмас ғовга айланади, топширилмаган ҳисоботлар, дафтарлардаги хатолар солиқ инспекциясини ҳам, ширкат ва кичик корхоналарни ҳам оғир аҳволга солиб қўйиши мумкин. Эътиборсизликни қарангки, айрим кичик корхона ва кооперативларнинг ҳисобот бермаганлиги туфайли қанча солиқ солинганлиги ва олинганлиги ҳам номаълум. Район бўйича ширкатлар фойдасидан олинадиган солиқ тури бўйича ўтган йил учун белгилангин режа бажарилмаган. Режа бўйича белгиланган 420 минг ўрнига 66 минг сўм солиқ олинган.

Текшириш ўтказилган ширкатлардан давлат бюджетига шу йилнинг май ойига қадар 337,8 минг сўм маблағ солиқ сифатида ўтказилиши зарурлиги аниқланди.

Қонун хўжакўрсинга чиқарилмайди, у ўзбошимчалик, қинғирликлар йўлида мустаҳкам ғовдир. Қонунни четлаб ўтаман деганлар ер чизиб қолишлари турган гап.

А. НИШОНОВ,
Оққўрғон район давлат назорати инспекцияси ходими.

● *Текинхўрларни фош этамиз*

«ИМКОНИЯТ КЕЛДИ, ДАВР СУР...»

Яқинда телевизорда туркияли қардошларимиз бизларга атаб юборган катта миқдордаги шакарни имижимида четга пулламоқчи бўлган савдо ходимининг «ҳусн-жамоли»ни кўрсатишди. Туришидан қилмишидан пушаймонлик йўқ, фақат қўллари асабий қалтирайди, кўзлари ўртадаги уюм-уюм пулларга тикилади, чекка томирлари ўйнайди. Аччиғи чиқяпти шекилли. Чиқадида! Ахир, газет-журналларда «ишбилармонликни ўрганинг!», деб жар солишади, арзимаган иш қилган кишиларни кўкка кўтаришади. У эса Туркиядек жойдан келтирилган шакарни қўшни давлатга бир қоп пулга сотиб, ишбилармонлигини кўрсатмоқчи эди, қўйишмади — шартта ушлаб, шакарларини ҳам, пулларини ҳам тортиб олишди. Бу аҳволда Ўзбекистонда ишбилармонлик ривожланармиди?!

Ҳа, айрим нафси ҳаккалак отган сотувчилар «имконият келди, давр сур» қабилида иш юритишмоқда. Чунки ҳозир энг муҳими — пул керак, пулни сандиқларга жойлаб, босиб қўйсанг белинг ҳам бақувват, тилинг ҳам узун бўлади. Одамларни қўявер, улар умрлари бино бўлиб «тўйдим» дейишмаган, қуруқ нонни сувга ботириб ейишса ҳам кунлари ўтаверади.

Чирчиқ шаҳар савдо идорасига тегишли айрим дўкон сотувчилари ҳам бу дамларни ғанимат билиб, яшириш, алдаш, ўғирлаш каби ҳунарларини гуллатиб юборишибди. Давлат назоратчилари 56-дўконда савдодан 7220 сўмлик тухумли вермишель, 1072 сўмлик «Финиш» конфети, 10449 сўмлик «Карамель ликерная», 1740 сўмлик «Пшеничная» ароғи, 3750 сўмлик шакар, 11187 сўмлик «Крокет» печеньеси, 39786 сўмлик рус ароғи, 450 сўмлик шампан виноси, 42000 сўмлик мол гўшти, 28 банка кофе яшириб қўйилганлигини аниқладилар. Дўконда ҳужжатсиз 72 кило қанд ҳам бор экан. Мудир ва сотувчилар бу қанднинг қаердан келиб қолганини ўзлари ҳам «билмас»ликларини айтишди. Дўкон омборида гўшт кўп, ҳидланиб қолган, янгилари эса бузилган, сасиган маҳсулотлар билан бирга сақланаётган экан. Бировга берсам эсиз ошим, деганлари шу бўлса керакда.

Ҳозир кўзи қизарган кашандалар кўп. Хумор тутганда олибсотар айтган нархда сигарет олишаверади. Илгари нари борса бир сўм турадиган филтрли сигаретлар чайқовда 35—40 сўмга чиқиб кетган. Буни Чирчиқ шаҳар савдо идораси бўлим бошлиғи муҳтарама Н. Ф. Воротецкая билмайди, деб ўйлайсизми? У киши балони ҳам билади: бўлмаса 49 минг 614 пачка сигарет ва папиросларни ҳеч бир асоссиз дўконлар ва савдо ходимларига тарқатиб юбормиди. Назоратчилар сигаретлар берилди, дейилган дўконларни текшириб кўришди. Қарангки, 56-дўконда 1461 пачка «Астра» сигарети етишмади. Уларни дўкон мудири ва сотувчилар чекиб қўйишмагандир. 8 минг 44 пачка сигарет 50-магазин орқали фахрийларга берилди, деб, савдо идораси ходимларига тарқатилган. Шаҳар бозорида олиб сотарлар 5 сўмлик «Астра»ни 18 сўмдан «уриб» етишибди.

68-озиқ-овқат маҳсулотлари магазинида ҳақиқий «ишбилармон»лар ишлар эканлар. Улар маҳсулотларга умуман нарх ёпиштириб қўйишмайди, камёб молларни савдога чиқаришмайди. Назоратчилар магазин омборидан 112,2 минг сўмлик рус ароғи, «Буратино» ичимлиги, «Ўзбекистон» виноси каби харидорлар кўзини куйдирадиган молларни «топиб» олишди. Магазиннинг «Сут-гўшт» бўлимида сосиска, минтай балиғи, ёғ, колбаса, сервилат, тухум яшириб қўйилган экан, ёрдамчи хонадан бир қоп шакар ҳам чиқиб қолди.

Ҳам энидан, ҳам бўйидан уриб, пул, мол-дунё ишқига дучор бўлган сотувчилар келтирилган нарсаларни шоша-пиша омборларига тиқишади, сифатларига эътибор беришмайди. 2-магазинда 32 кило мол ёғи ишлатишга яроқсиз бўлиб қолган.

Имкониятдан фойдаланиб, давр сураётган Чирчиқ шаҳар савдо ходимлари ўз қилмишларига яраша жазоландилар. Лекин бу жазолар уларга кор қилармикин?

Эсон ҚОСИМОВ.

«ТАЪЛИМ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚОНУН ҚАНДАЙ БАЖАРИЛМОҚДА?

МУСТАҚИЛЛИККА МОНАНД БЎЛСИН

Янги ўқув йили бошланиб. мактаб ҳаётига кўникканимизга ҳам бир неча кун бўлди. Албатта, бугунги кунда энди қаддини ростлаб, илк ютуқларни қўлга киритаётган юртимизнинг келажакда гуллаб-яшнаши, равнақи ёш авлодга бугун қандай таълим-тарбия беришимизга боғлиқ.

Узоқ йиллар мобайнида барчани ёппасига саводхон қиламиз деб, бир хил дастур асосида, ҳаммага бир хил таълим бериб келдик. Лекин болаларда қобилият, иқтидор ҳар хил эканлигини унутиб қўйдик, очиғи буни тан олгимиз келмади. Мактабларни табақалаштириб ўқитиш ҳам қулай, ҳам фойдали эканини била туриб, бу ишни қилмадик.

Биз ўқитувчи ҳақида ғамхўрлик қила олмадик, унинг ўз касбига садоқати, фидойилигига қараб маош тўлаш ҳақида қайғурмадик. Оқибатда «45 минут ўтса бўлди-да» деган муаллим ҳам, ўз касбига, болаларга фидойилар ҳам бир хил маош олиб келавердилар. Бу ва яна шу каби кўплаб муаммолар халқ таълими тизимини тубдан ўзгартиришни, мустақил Ўзбекистон учун таълим тўғрисида махсус, янги Қонун қабул қилиш зарурлигини тақозо қилди. Шу йилнинг 25 июль куни Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонуни эълон қилинди. Қонунга кўра, таълимнинг энг асосий вазифаси республикамиз равнақи ва ривожи, жамият, оила ва давлат олдидаги ўз масъулиятини чуқур англайдиган, илмли ва тарбияли етук ёшларни тарбиялашдир.

Бу Қонун шу йилдан бошлаб кучга кирди. Шунга кўра ҳозир мактабларимизда ўзгаришлар катта. Чунки, янги қонунда ёш авлод тарбияси учун зарур яхши қоидалар бор. Ҳозирги кунда Ўзбекистон халқ таълими вазирлиги ходимлари тез-тез жойларда бўлишиб, қонун юзасидан савол-жавоблар ўтказмоқдалар. Бундай учрашувларда халқ таълими ходимлари янги қонун, маорифдаги янгиликлардан ўзларини қизиқтирган саволларга жавоблар олмоқдалар.

Ана шундай навбатдаги учрашувлардан бири вилоятимизнинг Чиноз ва Янгийўл районларида бўлди. Республика халқ таълими вазири Ж. Йўлдошев, вилоят ҳокими муовини Ҳ. Ҳамидов, вилоят халқ таълими бош бошқармаси бошлиғи О. Тожиевлар бу мулоқотда иштирок этдилар.

Улар дастлаб Чиноз районидаги Амир Темур номли жамоа хўжалигидаги 31-мактабда бўлишди. Бу ўқув масканида меҳнаткашларнинг 342 нафар ўғил-қизлари таълим-тарбия олмоқда. Жамоа хўжалиги ўз ҳисобидан мактаб бошланғич синф ўқувчиларини бепул нонушта, тушлик билан таъминламоқда. Мактаб саҳнининг озодалиги, гулларнинг барқ уриб туриши, синф хоналарнинг таъмирдан чиқарилиб, янги ўқув йилига тахт қилинганлиги меҳмонларни хурсанд этди. Ўқитувчи-ўқувчилар билан бўлган савол-жавоблардан ҳам қониқиш ҳосил қилдилар.

Чиноз шаҳридаги 1-мактаб муаллимлар жамоаси ва ўқувчилари билан бўлган учрашувда эса бунинг акси бўлди. 1200 ўғил-қиз таълим олаётган бу даргоҳда ўқувчилар ҳатто тарбиянинг энг оддий қоидаларини, йўлда учраган катталарга салом беришни ҳам билмасликлари кишини афсуслантиради.

— Бу мисоллар,— дейди вазир Жўра Ғаниевич,— мактаблар контингент қанча кам бўлса, шунча самарали бўлишини кўрсатиб турибди. Ҳаёт ўрта мактабларни жуда катта қилиб қуришни оқламади. Яъни кичикроқ мактабларда ўқитувчи ўқувчиларни яхши билади, уларнинг ҳар бирининг юриш-туришидан хабардор бўлиб туриш имкони яратилади. Мактабларни бора-бора табақалаштириш ҳам фойдалидир. Яъни бунда ҳар бир ўрта ўқув маскани ўз имкониятига қараб, бирор бир мутахассислик бўйича ихтисослашади. Масалан: адабиётчилар мактаби, математиклар мактаби, физиклар мактаби ва ҳ. к. Фарзандларимизнинг иқтидори, қизиқишига қараб, ана шундай мактабларга бериш мумкин.

Навбатдаги учрашув эса Янгийўл районидаги 27-ўрта мактабда бўлди. Бу мактаб бежиз танланмаган эди. Чунки бу ўқув юрти қошидаги янги ташкил этилган лицей-махсус ўрта мактаби 1992—1993 ўқув йили учун дастлабки ўқувчиларни қабул қилди. Мустақил республика учун етук билимдон ёшлар кераклигини англаб етган район ҳокимлиги бу ишни муваффақиятли йўлга қўйди ва район халқ таълими бўлими дастлаб Тошкент педагогика институти математика кафедраси билан алоқа боғлади. Кафедра мудири, доцент Рихситилла Азимов лицейнинг очилишига бош бўлди. Мактаб замонавий бинога жойлашганлиги, имкониятлар мавжудлигини ҳисобга олиб 1 та бино, 4 та синфхона, 5 та фан хоналари лицей учун ажратилди. Лицей ҳозирча мактаб қошида ҳисобланади. Келажакда эса ўрта маълумот олувчилар қишлоқдаги бошқа мактабларда ўқишади, 27-мактаб эса махсус лицейга айлантирилади. Лицейга ўқувчилар синов-танлов асосида қабул қилиниб, 3 босқич асосида ўқитилади. 5—7 синфлар тайёрловчи, 8—9 синфлар лицейнинг биринчи босқичи, 10—11 синфлар эса лицейнинг иккинчи босқичи.

Бу мактабда бўлган учрашувда вилоятимизнинг барча шаҳар ва район халқ таълими раҳбарлари, ходимлари иштирок этдилар. Янги лицейнинг иши билан танишдилар. Халқ таълими соҳасидаги энг долзарб муаммолар, ўқувчилар формаси, ўқитувчиларни ижтимоий ҳимоялаш ишларидан қониқиш ҳосил қилаётганликлари ҳақида савол-жавоб, суҳбатлар бўлди.

— Мени мамнун этган нарса,— деди Ж. Йўлдошев,— қайси мактабда бўлмайлик, янги ўқув йилига пухта тайёргарлик кўрилганлигининг гувоҳи бўлдик. Бундан буён талабаларимизга қўйиладиган талаблардан бири — ҳар бир ёш ўқувчи давлат герби, байроғи олдидан бефарқ ўтмасин, уни кўрганда ҳаяжонлансин, қалби ифтихорга тўлсин, унинг муқаддаслигини, халқимизнинг ифтихори эканлигини тўла ҳис этсин. Ватан туйғусини ардоқласин.

Зулхумор ЖЎРАЕВА.

Ушбу суратда Янгийўл райони Ниёзбош қишлоғидаги 27-ўрта мактабда бўлган учрашув қатнашчиларини кўриб турибсиз.

Даврон АҲМАД олган сурат.

КАНОП ҲАМ ЕТИЛДИ

ЮҚОРИ ЧИРЧИҚ районидаги «Гулистон» (аввалги «Правда») жамоа хўжалиги деҳқонлари 26 августдан бошлаб районда биринчи бўлиб каноп ўримига киришдилар. Улар эрта кўкламда 407 гектар ерни ўғитлаб, текислаб, яхшилаб ишлов бериб каноп уруғи сепишганди. Мавсум давомида зўр эътибор бериб парваришлаш, моҳир сувчиларнинг маромида суғорганликлари натижасида мўл ҳосил етиштирилди.

— Ҳозиргача 112 гектар майдондаги каноп йиғиб олинди. 4 сентябрдан бошлаб канопни давлатга сота бошладик,— дейди биз билан суҳбатда «Гулистон» жамоа хўжалиги раиси А. Деҳқонов,— режа бўйича бу йил ҳар гектар ердан 150,4 центнердан ҳосил кўтаришимиз керак. Лекин айни пайтгача қилинган ҳисоб-китобларга қараганда ҳар гектаридан 160—170 центнерга етказиб каноп етиштирамиз. Ҳа, юқоричирчиқликларнинг кўзлаган мақсадлари қатъий.

М. МАҲМУТОВ.

ҒЎЗА ПЎЧОҒИДАН ПЕКТИН

ЎРТА ОСИЁ озиқ-овқат саноати илмий тадқиқот институти лаборатория ва тажриба-синов участкаларида жиддий изланишлар устида қизғин иш олиб борилмоқда. Илмий муассасада пектин моддасини кўпайтириш йўлида ҳам яхши натижаларга эришилмоқда.

Ана шу фойдали кимёвий моддани ғўза пўчоғидан олиш мумкинлиги исботланди. Бунинг учун Чиноз районидаги «Пахта» виночилик пунктида кузатишлар олиб борилди. Бу ерда пектин моддасининг кукун ҳолдаги дастлабки тури ҳосил қилиниб, ишлаб чиқаришга тавсия этилди. Муваффақиятли амалга ошган бу янгиликни халқаро «Комэкс» тижорат бирлашмаси биринчилардан бўлиб қўллаб-қувватлади.

А. АЛИЕВ.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

Финляндия Президенти Мауно Койвисто расмий ташрифлар билан Қозоғистон ва Ўзбекистонга келади. Фин давлати девонининг бошлиғи шуни маълум қилди. Олий даражали меҳмон 28 сентябрь куни Олма-отага ташриф буюргач, икки кундан сўнг Тошкентга келади. Ташриф чоғида меҳмон Нурсултон Назарбоев ва Ислом Каримовлар билан музокара ўтказади.

Маълумки, Туркистондаги икки қардош мамлакат раҳбарлари шу йилнинг июль ойида бўлиб ўтган олий даражадаги Умумевропа кенгаши чоғида финлар заминининг азиз меҳмонлари сифатида қабул қилинган эдилар.

Бу — олис шимолдаги мамлакатлардан биринчи марта юксак мартабали меҳмоннинг озод Туркистонга келишидир.

●

Афғонистон ислом давлатининг муваққат Президенти Бурҳониддин Раббоний Исломободда баёнот бериб, Кобулга ракета ёғдирган, минглаб бегуноҳларнинг қонини тўккан Афғонистон ислом партиясининг раҳбари Гулбиддин Ҳикматёр жиноий жавобгарликка тортилиши керак, деди.

Покистон пойтахтидаги ишончли ахборот манбаларига таянган ПТИ агентлигининг хабар қилишича, мамлакат раҳбари Ҳикматёр тўдалари аввал эришилган битимларга мувофиқ қўл остидаги барча оғир ўт очиш қуролларини топшириши шартлигини эслатгач, «Мабодо Ҳикматёр сўзимизга кирмагудек бўлса, ҳуқумат қўшинлари унга қарши куч ишлатишга тайёр», деб айтган.

●

Душанба куни Швеция пойтахтида парламентлараро иттифоқ (ПИ)нинг 88-анжумани ўз ишини бошлади. Ушбу ташкилотга Ўзбекистон янги аъзо сифатида қабул қилинди, деб хабар тарқатди бир қатор агентликлар.

Бенин, Мали ва Судан сингари давлатлар ташкилот аъзолигига қайта тикланди. Чунки бу ўлкаларда демократия талабларини писанд қилмайдиган тузум ўрнатилгач, улар аъзолик ҳуқуқидан маҳрум этилган эди.

Афғонистон, Экваториал Гвинея ва Гондурас иттифоқдан чиқарилди. Маълумки, шу йил апрель ойида Афғонистон парламенти тарқатиб юборилган эди. Экваториал Гвинея ва Гондурас эса халқаро ташкилот олдидаги иқтисодий ва маъмурий мажбуриятларин бажармай қўйгани учун жазоланди.

Бугунги кунда парламентлараро иттифоққа жаҳоннинг 117 давлати аъзодир.

●

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг ҳисоб-китобларига қараганда, Бразилияда йилига яширинча 5 миллион аборт қилинар экан. Бошқача қилиб айтганда, аборт қилишни расман тақиқловчи дунёдаги энг катта католик давлатлардан бирида ҳар йили 13 миллион ҳомиладор аёлнинг 40 фоизи ана шундай йўл билан ўз фарзандидан воз кечади. Қонунда бундай ишга қўл урган «шифокор»га ҳам, ўз боласини олдириб ташлаш учун борган аёлга ҳам 10 йил қамоқ жазоси белгиланган.

Ҳамма бало шундаки, фарзандкуш аёлларнинг 20 фоизини ҳали 18 ёшга тўлмаганлар ташкил этади.

(ЎзА).

АНЖУМАН РАМЗИ БИЛАН

Ноябрь ойида Тошкентда ёш ватандошлар халқаро фестивали ўтади. Ер курраси олдида патлари Ўзбекистон Республикаси давлат байроғи рангидаги яшил-оқ кабутар кўкка парвоз қилмоқда — бу тасвир ана шу анжуманнинг рамзидир. Ўзбекистон ёшлар иттифоқининг буюртмасига биноан унинг лойиҳасини рассом И. Дадажонов тайёрлади. Бу рамз тинчлик ва ҳамкорликка интилишни ифодалайди. Унда тасвирланган ер курраси Ўзбекистон давлат байроғидаги юлдузлар билан безатилгани тасодиф эмас. Чунки фестивалнинг асосий мақсади тақдир тақозоси билан ватанидан олисда яшаётган барча ватандошларни бир жойга тўплашдир. Ҳозир улар жаҳондаги ўнлаб мамлакатларда, чунончи Саудия Арабистонида, Туркияда, Америка Қўшма Штатларида, Германияда яшамоқдалар.

Ҳозир халқаро анжуманга қизғин тайёргарлик кўриляпти. Унинг қатнашчиларига таклифномалар юборилди. Хориждаги ўзбек маданият марказлари ва ватандошлар жамиятлари фестивалнинг муфассал режасини олдилар, хорижга эшиттиришлар каналлари орқали бўлажак учрашувнинг мақсадлари ва вазифалари ҳақида ўзбек, араб, инглиз тилларида ҳикоя қилувчи радио реклама тайёрланди.

ТАЛАБАЛАР ҲАҚИДА ҒАМХЎРЛИК

Ўзбекистон пойтахтидаги олий ўқув юртлари шаҳарчасида янги ёшлар маркази қурилиши бошланди. Мусиқа кечалари, ёзувчилар, рассомлар билан учрашувлар шу ерда ўтади. Бу ерга лекциялардан сўнг дўстлар билан келиб бир пиёла чой ёки қаҳва устида суҳбатлашиб олиш мумкин бўлади. Марказ республика ёшлар ташкилоти маблағи ҳисобига қурилмоқда. Республика ёшлар иттифоқи йигит ва қизларнинг ўқиш ҳамда дам олиш шароитини яхшилаш режаларини ишлаб чиқди. Ётоқхоналар таъмирланмоқда, маиший марказлар жиҳозланди, янги очилган ошхоналарда талабалар арзон нархда хилма-хил таомларни тановвул қилишлари мумкин.

(ЎзА мухбири).

ИЛМИЙ ҲАМКОРЛИК

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Қишлоқ хўжалик Фанлари Академиясининг хориж билан ҳамкорлик алоқалари кучаймоқда. Чунончи Ҳиндистондаги халқаро «Икрисат» институти билан биргаликда бамаслаҳат иш юритилмоқда. Шуниси муҳимки, бу муносабатлар асосида турли йирик илмий экспедициялар уюштириш ҳам кўзда тутилади.

Ҳинд олимлари вакиллари Орол бўйи қишлоқ хўжалик экинлари намуналарини тўплашга доир экспедицияда фаоллик кўрсатадилар. Бу илмий тадбирни амалга ошириш учун америкалик олимлар ҳам таклиф этилади.

ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАР БЎЛИМИ

ЎЗБЕКИСТОН маданий-маърифий халқаро алоқалар ассоциацияси тузилганига ҳали кўп бўлгани йўқ. Аммо шу қисқа вақт ичида унинг фаолияти анча жонланиб кетди. Нуфузли ташкилотнинг хориждаги турли муассасалар билан ҳамкорлиги ҳам мустаҳкамланиб бормоқда. Чунончи, Исроил давлатидаги «Сохнут» жамияти билан ҳам яқин алоқа боғланди. Яқинда ассоциацияда ўтказилган йиғинда бу мамлакат тарихи, халқлари урф-одатлари, этнографияси хусусида батафсил гапирилди.

Ассоциация халқаро иқтисодий алоқалар масалалари билан ҳам яқиндан шуғулланмоқда. Бу борадаги фаолиятни янада кенгайтириш мақсадида мазкур ташкилот ҳузурида иқтисодиёт масалалари билан шуғулланувчи алоҳида бўлим ташкил топди.

С. ОДИЛОВА.

● *Нодира таваллудининг 200 йиллиги олдидан*

ШОИРАНИНГ ФОРСИЙ ҒАЗАЛЛАРИ

БУ ЙИЛ ҳукумат қарори билан республикамизда 200 йиллик тўйи тантана билан нишонланаётган машҳур ўзбек классик шоираси Моҳлар ойим — Нодирабегим Макнуна тахаллуси билан ҳам форс тилида баракали ижод қилиб, беш минг мисрадан ортиқроқ форсий ғазални мерос қолдирган. Адабиётимиз тарихида баракали ижодкор ва зуллисонайн шоира сифатида Нодирабегим улуғ Навоийдан кейинги фахрли ўринлардан бирини эгаллайди.

Мен шоиранинг форсий шеърлари таржимаси билан ўн йилдан бери шуғулланаман. Тўй муносабати билан «Ёзувчи» нашриёти унинг форсий ғазаллар гулдастасини нашрга тайёрламоқда. Қуйида шоиранинг форсий ғазаллари таржимаси илк бор эътиборингизга ҳавола этилаётир.

МУТАРЖИМ.

* * *

Ҳажри руҳидин азоби бормен,
Бир пора дили кабоби бормен.
Бошимда қолиб ҳавойи масти,
Фикри лабидин шароби бормен.
Васлиға етиш муроди бирла,
Чун барқ басе шитоби бормен.
Очиб туну кун варақларидин
Умри гузарон — китоби бормен.
Кокул ила зулфи ҳалқасидин,
Дил гарданиға таноби бормен.
Сўрмоғида ҳоли дарди ҳижрон,
Бўлмас гунаҳе, савоби бормен.
Макнуна фироқи зулми бирла,
Икки кўзида шароби бормен.

* * *

Ҳар киши бўлса агар бир лаҳза дамсози қалам,
Жон қуши учгай танидин чиқса овози қалам.
Мен мисоли сафҳайи айёмға ишқ савдосидин,
Дуди оҳу кўз ёши анжому оғози қалам.
Ким тушунгай нуктайи рамзи ҳуруфи кофнун,
Бўлмаса то ҳамчу маъни маҳрами рози қалам.
Гирялар қилгай мотамдин ёр ғами ҳижронида,
Ҳар нафас тутгай қаролиқдин сарандози қалам.
Бўлмагай англаб вале кўнгил қулоғи эшитур,
Нолайи Макнунамиз бўлди ҳамовози қалам.

* * *

Саҳни гулшан маскани мурғи хушилҳон бўлди боз,
Ҳар тарафдин гул униб, олам гулистон бўлди боз.
Боғ саҳнида сабо очганда гул авроғини,
Булбули шайдо чаман ичра ғазалхон бўлди боз.
Домани ишратни торт бўстонга фикри ғунчани,
Айтки шабнам ғунчайи чоки гирибон бўлди боз.
Сарнигун тушди чаман сувига сарви сояси,
Ҳайратидин нусхайи навраста хандон бўлди боз.
Сабза дастурхони боғу лола ёқути қадаҳ,
Икки-уч кун гул улар боғига меҳмон бўлди боз.
Шундайин фархунда бир айёмга амри кирдикор,
Мўъжиби жамъияти жамъу паришон бўлди боз.
Ғамзада дилдан ғаминг бўлсин узоқ, Макнуна, эй,
Ҳақ шамоли файзидин ҳар мушкул осон бўлди боз.

* * *

Субҳидам шамолидин фаслу навбаҳор келди,
Жонима чаманлардан бўйи васли ёр келди.
Накҳати гулу сунбул атрига тўлиб гулшан,
Тожири сабо бирла бўйи гулузор келди.
Кўнглима солиб оташ ёди ул парипайкар,
Боз чашми ҳайроним, жилва интизор келди.
Ашк то сари мижгон, ёна этадур жавлон,
Кўнглима хаёли ул, тифли найсувор келди.
Сенсиз анжуманларга тўкди оташи ҳасрат,
Нашъайи тараб қолмай, кулфати хумор келди.
Йўқ бир дам ороми бевисоли ошиқни
Дил ёниб фиғонидин, дийда ашкбор келди.
Соқиё қадаҳ тўлдир, шоҳни эслаб ичгайман,
Шамъи шоми ҳижроним, ёди шаҳриёр келди.
Қошлари тиғи паррон, икки жодуйи фаттон,
Лаблари сўрайдур жон, фитна ошкор келди.
Баски олти ёқдан ҳам кўрмади жамолини,
Икки кўзда Макнуна ёши шашқатор келди.

* * *

Жилванг ила гулшанки парихона бўлибдур,
Гул бўйи ҳавойинг ила девона бўлибдур.
Улфат сени маст кўзларинга мафтун ўлиб кўп,
Не хулқи ёмон дўст сенга бегона бўлибдур.
Ободлиғидин икки жаҳон йўлида туфроғ,
Ҳар дилки тамом сарсари вайрона бўлибдур.
Шаъм юзларидин бошиға гулдастайи нурким,
Рашким тўриға булбулу парвона бўлибдур.
Ой юзли пари ёдида Макнунайи абгор,
Бир неча замон бўлдики девона бўлибдур.

Форсчадан Олимжон БЎРИЕВ таржималари.

* * *

НОДИРА ҒАЗАЛИГА МУХАММАС

Эй малак, оламда танҳо бўлай сенга қурбон — фидо,
Назм бўстонида булбул, порлоқ юлдузга шон фидо,
Бул муҳаббат гулшанида маёқсен, эй равон, фидо,
Кел, сенга эй, шаҳи жаҳон, мамлакати жаҳон фидо,
Дийдаларимга қўй қадам, ҳар қадамингга жон фидо.
Фиғонимдан ўт туташти, ё Аллоҳ, не жазо менга?
Ишқинг мени хор этдику, даркормудур фазо менга?
Айрилиқдан кул бўлмаган қолди қай аъзо менга?
Лаъли лабинг фироқида хуни жигар ғизо менга,
Сарви қаддинг ҳавосида жон этарам равон фидо.
Дилхуш ўлғил, сенга борар муждаларимга қўй қадам,
Олам аҳлиға муқаддас каъбаларимга қўй қадам,
Вафо расмини билмасанг кундаларимга қўй қадам,
Вақти хиром, эй санам, дийдаларимга қўй қадам,
Хоки раҳингга айларам чашми гуҳарфишон фидо.
Ишқий байтлар битгали ёдинг берарди заковат,
Нодираи даврон ўлдим, жамол кўрсатди камолат,
Аёлмен, лек элга шоҳмен, жаҳон туҳфаси ваколат,
Гарчи менинг алимдадур ҳосили мулки мамлакат,
Етса висолинг, айларам барчани ройигон фидо.
Не тонгким, ёрдин айрилдинг, унутма висол онини,
Мажнун каби кўп бўзладинг кезиб дашти ҳижронини,
Гарчи қондур, бағринг, юрак, чиқарма оҳ-фиғонини,
Йиғлама эмди, эй кўзим, тўкма юракни қонини,
Доғни тоза айладинг қониға бўлди қон фидо.
Бул кўнгилнинг қўйида азмини кўрса ногаҳон,
Маҳмуда битган мухаммас тизмини кўрса ногаҳон,
Фироқдин ёйдек эгилган жисмини кўрса ногаҳон,
Нодираи ғазал саро назмини кўрса ногаҳон,
Дурру жавоҳирин қилур фикрига баҳру кон фидо.

Маҳмуда ВАЛИЕВА, муаллима.

ҚОН БИЛАН МУСТАҲКАМЛАНГАН ДЎСТЛИК

ПИСКЕНТЛИК журналист-ёзувчи Мажид Самадовни вилоятимизда эшитмаган ёки билмаган инсон бўлмаса керак. Ватан урушидан сўнг Мажид ака ҳужжатхоналарда ўтириб, даҳшатли жанглар бўлган жойларда маҳаллий аҳолилар билан учрашиб, бедарак кетган ўзбек ўғлонларининг қаерда жанг қилганликлари-ю, қаерга дафн этилганларини ўрганди ва ўрганмоқда. Унинг бу хайрли ишларидан отаси, ака-укасининг дийдорини излаб юрган минглаб фуқароларимиз миннатдордирлар.

Халқимизнинг энг яхши одатларидан бири бу — дийдор кўришишдир. Меҳр — кўзда, дейди халқимиз. Куни кеча Мажид Самадов 159-ўқчи дивизиянинг 597-тўпчилар полки таркибида жанг қилган қуролдош дўстлари: чустлик разведкачи Ражаббой Раҳимов, бўкалик радист Абдумажид Умаровни оилалари билан ўз хонадонидаги ёзилган нозне'матлар тўла дастурхонига таклиф этди. Бу тадбир тўйга айланиб, ҳовли узоқ-яқиндан келган меҳмонлар билан тўлди.

Тантанали кечани Пискент райони ҳокими Абдусамад Носиров кириш сўзи билан очди.

— Улуғ Ватан уруши муносабати билан 1942 йил кузида бошланган, қон билан мустаҳкамланган дўстлигимизнинг 50 йиллиги муносабати билан ўтказилаётган бу ўзига хос анжуманимизда иштирок этаётганларингиздан хурсандмиз,— деди хонадон соҳиби.— Бугун ана шу дўстлигимизга ярим аср тўлди. Саломат бўлсак, бу дўстликни мангу давом эттирамиз. Ҳали ҳам кечагидек эсимда...

...Уруш урушлигини қилди. Пискентлик Аҳмадали фронтдан қайтмади. Мажид ака жанговор дўстлари Абдумажид Умаров, Ражаббой Раҳимов, Аҳмадали Насруллаев билан қандай танишганликлари, уларнинг қаҳрамонликлари ҳақида гапириб берди. Ражаббой Раҳимов, Абдумажид Умаров ҳам ўз хотираларидан гапириб бериб, уларни ҳурмат қилиб келган ўртоқларга ташаккур билдирдилар.

— Менинг отам, Шариф Қурбонов ва амакиларим Тошпўлат, Мурод, Ҳусан урушга биринчилар қатори отланиб, бедарак кетган эдилар. Уларни қидириб, мурожаат қилмаган тегишли ташкилотлар қолмади. 1991 йил «Тошкент ҳақиқати» рўзномасида Мажид Самадовнинг мақоласини ўқиб қолдим. Мақолада кўрсатилишича, падари бузрукворим Шариф Қурбонов Калуга вилояти Хвостович районида, амаким Қурбонов Толип Смоленск вилояти Краснинский районида дафн этилган экан. Дарҳол оила аъзоларимиз билан у ерларга бориб, отамиз, амакимизни зиёрат қилдик. Мажид аканинг бизга қилган бу яхшиликларини, оиламиз ҳеч қачон унутмайди. Оталарига раҳмат,— деди Қибрай район «Турон» жамоа хўжалиги раиси Ходимат Қуронбоев.

Бундай раҳматларнинг охири йўқ.

Тантанали кечада Пискент район ХДП кенгаши биринчи котиби Ҳумайдулла Акромов, Бўка район ҳокими Қодиржон Элчибоев, Чуст ҳокимлигидан Атҳамжон Мирзаев сўзга чиқиб, фахрий отахонларга чопон ва дўппи кийдирилди, онахонлардан Башорат Самадова. Сожида Умарова ва Маъмурахон Йўлдошевага ҳам совғалар топширдилар. Санъаткорлар Муҳиддин Давронов, Ўктам Турдиев, Атҳам Худойқуловнинг хушовоз қўшиқ ва куйлари, Шоҳида Жўраеванинг рақслари меҳмон ва мезбонлар олқишига сазовор бўлди.

Шаҳло ОБИДОВА.

Суратларда: (юқорида) қуролдошлар (чапдан ўнгга) Р. Раҳимов, А. Умаров ва М. Самадовлар учрашган чоғда; (пастда) Пискент район ҳокими А. Носиров уруш фахрийси Р. Раҳимовга эсдалик совғаси топширмоқда.

Даврон АҲМАД олган суратлар.

«БОЙЛАР ҲАМ ЙИҒЛАЙДИ»МИ?

(ҲАЗИЛ ЎРНИДА)

ЯҚИНДА шошилинч иш билан бир идорага боргандим. Эрталабданоқ хоналар эшиги очиғу, лекин бирорта ходим кўринмайди. Дўхтирларнинг «беш дақиқалик» йиғинига ўхшаш мажлис ўтаётгандир, деган ўй билан йўлакка қўйилган оромкурсига ўтириб, газета варақлай бошладим. Чамаси чорак соатлардан сўнг битта хонадан бир гуруҳ—йигирма чоғли одам чиқди. Авваллан таниш бир ходим келиб мен билан сўрашди. Мен:

— Нима эрталабдан мажлис кирганми тушларингга? — дедим ҳазилнамо. У эса:

— Қандай мажлис, «Бойлар ҳам йиғлайди»ни кўриб чиқяпмиз,— деса бўладими?!.

Бу аҳвол деярли ҳамма ишхонага хос. Эрталаб ишда, кечқурун уйда ойнаи жаҳонга термулиб қолган кўпчилик. Майли, ҳар кимнинг ихтиёри ўзида. Иш бўри эмас, ўрмонга қочиб кетмайди. Кино эса маданий ҳордиқ, маънавий мулк, А, лаббай?

Аммо бир нарсага ҳайронман. Бойларни йиғламайди, деб ўйлашадими одамлар? Ахир, бой ҳам ўзимизга ўхшаган одам. Одам эса йиғлайди. Ёки уларнинг йиғиси бошқача бўлармикан? Тўғри, улар бошқача йиғлашади — бошини чангаллаб, юрагини ғижимлаб қойилмақом йиғлашади-да, қурмағурлар. Ҳа, албатта, ўз кўзим билан кўрганман. Қачон буларди, ўтган йил январнинг охирги ўн кунлигида. Ҳа-да, ўша эллигу юзталиклар алмашган кунлар. Гапнинг очиғи, юракларим эзилиб кетган бойларнинг йиғисини кўриб. Иккинчи мартасида уч фоизлик заёмлар «музлаган»да заёмдор бойларнинг ёниб-ёниб йиғлаганларини кўрдим. Ана шунақа гаплар. Кимки бойлар йиғламайди, деб ўйласа янглишади. Улар ҳам ўзимизга ўхшаган одам. Демак, йиғлашади. Фақат бошқалардек тез-тез эмас, аммо бир йиғлаганда жуда эзилиб, тўйиб йиғлашади, бошқача йиғлашади...

Мен кинога қарши эмасман. Аксинча, уни битта қолдирмай кўришни маслаҳат бераман. Ҳар ҳолда яхши ният, ярим давлат-да! Эрта-индин бойиб кетсагу, худо кўрсатмасин, йиғлашга тўғри келиб қолса, яна камбағалчасига йиғлаб қўйсак, шарманда бўлиб юрмайлик...

Дилмурод САЙИИД.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

МАДАНИЯТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ИСТИҚЛОЛ ВА ИСТИҚБОЛ

Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий номидаги санъатшунослик илмий тадқиқот институти бу кун ҳар қачонгидан ҳам гавжум бўлди. Қутлуғ даргоҳга умрини миллий санъатимиз равнақига бахшийда этган олиму фозиллар, хонандаю созандалар, истиқлолимиз истиқболи — фарзандларимиз — республика ўрта махсус санъат мактаб-интернатида тарбияланаётган истеъдодлар кириб келишди.

Мактаб-интернатнинг 21 нафар ўқувчиси — бўлажак рассомлар эрталабданоқ ижодий ишга киришиб кетдилар. Улар «Ўзбекистон — ватаним маним», «Таътил кунларида», «Она диёр табиати», «Менинг отам-онам ва дўстларим» мавзусидаги кўрик-танловда қатнашдилар. Танлов икки соат давом этди, ғолиблар аниқланди. Тошкентдаги 168-мактабнинг 5-синф ўқувчилари Ҳасан ва Зуҳра Қурбонбоевлар кўрик-танловнинг ҳаками бўлдилар. Таниқли рассом А. Умаров бошчилигида ўтган кўрикда мактаб-интернатнинг 8-синф ўқувчиси Яна Фридманга «қўшиқ» деб аталган композицияси учун биринчи, мустақиллик мавзусида расм чизган 9-синф ўқувчилари Жамшид Илҳомов билан Талъат Турғуновга иккинчи ўрин берилди. 8-синф ўқувчиси Ержон Юсупов, 5-синф ўқувчиси Азамат Турдиқулов, 7-синф ўқувчиси Радмир Ҳамдамов учинчи ўринга сазовор бўлдилар. «Фаввора атрофида» деб аталган манзара муаллифи, 8-синф ўқувчиси Элмира Гатаулина рағбатлантирувчи мукофотни қўлга киритди.

Мактаб-интернат тарбияланувчилари Ўзбекистон мустақиллигининг бир йиллигига бағишлаб концерт қўйиб беришди. Концертни М. Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваториясининг талабаси Оксана Нестерова ўзбек тилида олиб борди. Унинг соф талаффузи, жозибадор овози ҳаммани ўзига ром этди.

(ЎзА мухбири).

ЯНГИ КИТОБЛАР

ҚИММАТЛИ МАНБА

ЎЗБЕКИСТОНДА матбаачилик ўзининг кўп йиллик тарихига эга. Китоб нашр қилиниши билан биргаликда ўзбек диёрида кутубхоначилик ҳам кенг ривож топди. Яқинда чоп этилган «Ўзбекистонда кутубхоначилик тарихи» номли китоб билан танишиб чиқсангиз, зиё масканлари тараққиёти йўлларидан яқиндан хабардор бўласиз.

Таниқли кутубхоначи олима, тарих фанлари доктори профессор О. Қосимова томонидан ёзилган бу китоб тарихий мисолларга бой. У илк ривожланган феодализм давридан то ҳозиргача бўлган кутубхоначилик тарихини ўз ичига олган.

Янги нашр маданият институтлари талабалари учун ҳам яхши қўлланма бўлиб хизмат қилади.

А. АЛИЕВ.

ЭЪЛОНЛАР, БИЛДИРУВЛАР

ТАШКИЛОТ

АВТОСЕРВИС УЧУН ҚУЙИДАГИ УСКУНАЛАРНИ

СОТУВГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

● «Элдис-1010, 1200» мувозанатлаш дастгоҳларини;

● автомобиллар учун кўтаргичлар;

● ғилдиракларнинг жойлашувини ростловчи стенд;

● шиналарни ўрнатиш ва бўшатиб олиш;

● электр вулканизатор ва бошқа мосламалар.

МАНЗИЛИМИЗ: 700099. Тошкент шаҳри, Амир Темур кўчаси, 118-уй, 607-хона.
ТЕЛЕФОНЛАР: (3712) 34-25-81, 34-66-44.

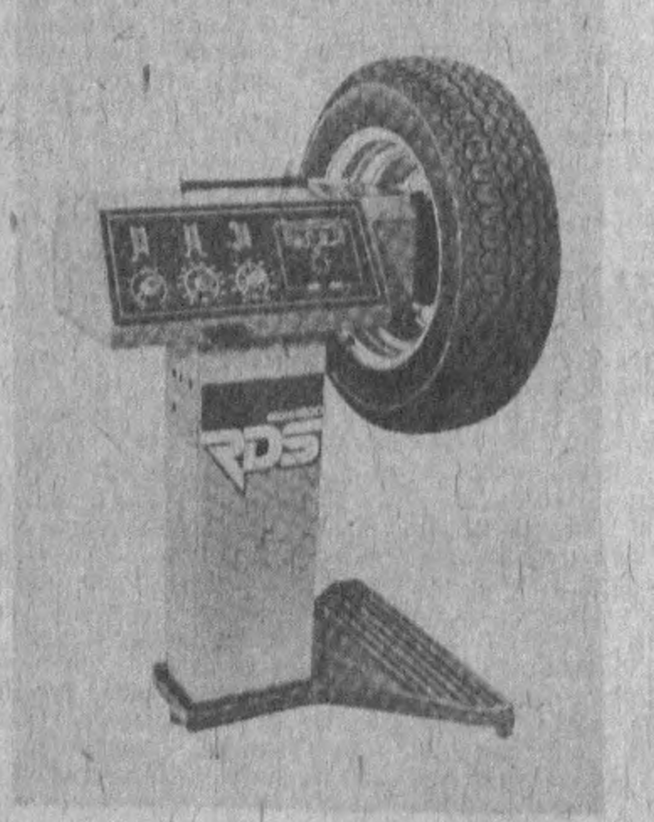

Тошкент шаҳар ҳокимлиги ижроия маҳкамасининг умумий овқатланиш давлат концерни жамоаси Яккасарой район ошхоналар трестининг 7-ошхона мудири

Шаҳзод Рашидович САИД-ЖАЛИЕВнинг

бевақт вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор этади.

Яккасарой район ошхоналар трести жамоаси 7-ошхона мудири

Шаҳзод Рашидович САИД-ЖАЛИЕВнинг

бевақт вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор этади.

Тошкент ҲАҚИҚАТИ

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Телефонлар: ХАТЛАР ВА ОММАВИЙ ИШЛАР БЎЛИМИ — 33-40-48. ЭЪЛОНЛАР ВА ТИЖОРАТ БЎЛИМИ — 33-99-15.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концернининг босмахонаси. 700000, Тошкент, ГСП, 700000, ГСП, Ленинград кўчаси, Газета офсет усулида А—2 форматида босилади. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нашр кўрсаткичи: Г—343. Индекс: 64672. Босишга топшириш вақти— 20.30. Босишга топширилди — 20.30. 31700 нусха босилади.